

51. IV. 1950 J. 32/8

lidová **KULTURA** 1-2
ROČNÍK VI.
ČASOPIS KULTURNÍ SLUŽBY JZD

Kulturní služba zemědělcům

Svět psaného slova

Moderní lidská kultura umožňuje člověku vidět celý svět, se všemi jeho problémy, bouřemi, radostmi, krásami a složitým děním, jasně před očima. Nejnovější výzkumy vědy, pokrok lidstva, boj o holý lidský život i velké zápasy lidstva o budoucnost, úzkosti člověka a jeho vytrvalý zápas o lidské štěstí, to vše defiluje před námi ve světě psaného živého lidského slova — v knihách.

Vybíráme pečlivě knihy pro svou čtenářskou obec. Staráme se, aby se našim čtenářům dostala do rukou poctivě napsaná a poctivě bojující česká kniha. Řídíme se heslem: kulturní služba JZD svým čtenářům jen opravdu z nejlepšího to nejlepšího.

Může žít lidstvo bez státu? Touto otázkou se zabývají myslitelé již řadu století. Teprve marxismus-leninismus však dává spolehlivou odpověď. Veliký Vladimír Iljič Lenin věnoval otázce státu důležitou studii. Je to vysoce zajímavá četba. Lenin v knize „Stát a revoluce“ provází čtenáře dějinami lidské společnosti, dějinami třídního boje a ukazuje jednotlivé vývojové fáze buržoasního státu. Prokazuje neudržetelnost státu, ale říká také čím stát nahradit. Budete číst o tom, jak bude vypadat lidská společnost v komunismu, kde nebude státu a nastane úplná svoboda člověka. Dnes, kdy se stal socialismus skutekem na celé šestině země, jsou Leninovy výklady zvláště aktuální. Knihu vám pošle družstvo Dilo, kulturní služba JZD, brožovaná za 17 Kčs, vázanou za 42 Kčs.

Stalinova sedmdesátka. Vůdce pokrokového lidstva a největší žijící člověk stal se při svém životním jubileu středem pozornosti celého světa. Stalinovo jméno a Stalinova osobnost jsou zvláště drahé nám v Československu. Naši velkou lásku k němu a jeho gigantickému dílu jistě nejlépe vyjadřuje útlá knížka našeho prezidenta, Klementa Gottwalda, „O Stalinovi“. Obsahuje projevy a pozdravy československého lidu. Je za 35 Kčs.

Známe Boženu Němcovou? Přiznejme si, že náš lid, který cítí velkou lásku k největší ženě svých dějin, neví dost dobře, jak bojovala o své názory, o svůj pokrokový způsob života, ba i o holý, chudý život. Ale Boženu Němcovou nám objevili vlastně teprve Zdeněk Nejedlý a Julius Fučík. Malá knížka, ale jedna z nejkrásnějších, jaké byly napsány v české řeči, Fučíkova „Božena Němcová bojující“ nám objevila Němcovou teprve ve vší úplnosti jejího gigantického zápasu o moderního člověka. Ano, objevila. Svět maloměstského úpadku, plný mravní i fyzické bíd, v němž září její křesťalový zjev jako diamant. Jak musila bojovat o ženu a člověka, přemáhát zavilý odpor rodící se buržoasie. Než, raději čtěte sami. Knížku dostanete za 17 Kčs.

28. únor 1933. Hořel říšský sněm. Zvrhlíci Německa a celé Evropy triumfovali. Hitler, Göring, Goebbels a s nimi celý světový fašismus vrhl mrak hrůzy na svět. Vraždy, mučení, koncentráky, hrůza a smrt. Velké divadlo, světový proces s domnělými žhářii říšského sněmu v Lipsku. A v tom všem člověk, který se vzepřel silou přesvědčení proti této soustředěné bestialitě, Jiří Dimitrov. O něm, o jeho heroickém boji, o německém fašismu, napsal Ernst Fischer knihu „Ohnivý signál“. Není to román a přece jeden z nejúchvatnějších světových románů. Kniha je brož. za 34, váz. za 59 Kčs.

Proč zvítězil čínský lid? 475 milionů Číňanů v čele s Mao-Tse-tungem začíná tvořit nový obrovský lidový stát. Jak se stalo, že armády Čang-kai-šekovy, do nichž podle vlastního doznání investovaly Spojené státy více než 6 miliard dolarů (přes 300 miliard Kčs), byly poraženy takřka neozbrojeným lidem Číny? O tom píše Harrison Forman v poutavé knize, „Co jsem viděl v rudé Číně“. Knihu si

objednejte brožovanou za 80 Kčs, vázanou za 110 Kčs.

Italie se zbavila Mussoliniho a italský lid dosud zápasí o lidštější život. To je tak dramatický a strhující zápas, že o něm budete číst bez přestání. Italský dělnický politik Luigi Longo napsal o tom obsáhlou knihu „Boj národa“. Líčí v ní 25 „temných let“, která italský národ bojoval proti fašismu i proti jeho mezinárodním pomocníkům — imperialistům. Kniha je za 90 Kčs brožovaná, za 120 Kčs váz. Čtěte ji.

Proč chtějí válku? Svět si ještě neoddychl od hrůz nacismu a už vstávají palíči třetí světové války. Proč? O tom píše pokrokový anglický novinář Ralph Parker v knize „Spiknutí proti míru“. Dočtete se v ní o úloze Chamberlaina a britských kapitalistů při zradě Československa v Mnichově, o životě za okupace, o tajné anglické diplomacii, o Sovětském svazu za války a beze sporu v nejzajímavějších kapitolách o novém spiknutí proti míru, řízeném anglo-americkými miliardáři. Knihu vám pošleme brožovanou za 41 Kčs.

Už tomu bude pět roků, kdy pražské povstání dalo signál ke zúčtování s okupanty. A také s kolaboranty. Ale my nezapomeneme nikdy. Spisovatel Jan Drda oživil hrdinské postavy odboje a pražské revoluce a ukázal, jaký byl český lid. V knize „Němá barikáda“, napsané přímo ve výhni událostí, čtete o tom všem, co v našem odboji bylo tak velkolepé a strhující. Kniha je za 36 Kčs brož., za 60 Kčs vázaná.

Člověk v mocí církve. Jaromír John, jeden z předních českých spisovatelů, věnoval svou objemnou knihu otázkám církevní výchovy a náboženského života. Rozumějte dobře, ne proti náboženství, ale proti metodám církve, uplatňujícím se na člověku. Kniha „Pampovánek“ (710 stran, brožovaná 150 Kčs, vázaná 190 Kčs), ukazuje život „opovrženého“ člověka, nemanzelského dítěte Emanuela, zvaného „Pampovánek“ a jeho neobyčejné osudy. Čtěte ji.

Písmáci a kronikáři českých vsí snad už vymřeli. Bývali to lidé, opravdoví průkopníci nových cest a myšlenek, kteří mnohdy bojovali i se svým okolím a svými spoluobyteli o uznání své osvětové práce. Myšlenky socialismu oni jediní a první přinášeli do vsí. Takový byl i Jiří Šmatlán, jehož učinila Tereza Nováková hrdinou svého románu. Na chudé českomoravské vysočině žije tento typ lidového písmáka, zaníceně hledajícího nové pravdy a nedbá posměchu a neporozumění. Největší splnění svého prahunutí po pravdě v evangelickém náboženském hnutí a obraci se se vším zápletem k socialismu. „Jiří Šmatlán“ je kniha, napsaná již víc než před padesáti lety. Ale kniha zralého umění vyprávěčského. Kulturní služba vám ji opatří brožovanou za 45 Kčs, v celopletěné vazbě za 73 Kčs.

„Bohatý jí co chce — chudý, co má.“ Tak trefně vystihla Božena Němcová rozdíl mezi bohatci a chudáky. Svět bíd a strádání a naproti němu, o kousek dál v zámku rozmarilého panstva, jemuž je svět

nudou a zahálkou. To je obsah a motiv souboru povídek, které vydalo družstvo Dilo pod společným názvem první povídky „V zámku a v podzámčí“. Když se začtete do řádků těch krásných povídek, uvidíte svět před sto a více lety a sotva budete věřit. A pochopíte, proč tak bojovala. Knížku dostanete brožovanou za 40 Kčs, vázanou za 65 Kčs.

Němci v Praze za heydrichiady. Máme již skvělý, vybrošený román F. C. Weiskopfa „Zločinný omyl“, který se zabývá tímto citlivým dějem. Ukazuje s přesností stroje, jací opravdu Němci byli a jak smýšleli, takže se stává opravdovým dokumentem. Němci v celé odporosti hrůzy a mezi nimi i němečtí lidé — hrdinové. Román je napsán tak, že poskytuje výbornou četbu a k tomu ještě hluboké poznání duše lidí a národa, který byl světem odsouzen. Brožovaná kniha 90 Kčs, vázaná 120 Kčs.

Peklo první světové války. A zase ty dva staré odvěké světy třídního zápasu: svět těch, kteří bojují a svět těch, kteří na tom vydělávají. Už v roce 1915 napsal na tuto myšlenku slavný francouzský spisovatel Henri Barbusse román „Oheň“. Tato pravdivá, slavná kniha, která bojuje za člověka a jeho práva, vychází u nás již v šestém vydání. (Brož. 70 Kčs, váz. 93 Kčs). A je to kniha sensační, z největších, jaké kdy vyšly ve světových řečech a zachvátily lidstvo jako bouře. Byla to bouře pravdy a obsahovala nemilosrdně lidské nitro, ukazovala jasně, proč se vedou války a kdo je platí krví, životy a prací. Je to výkřik proti válce. Musíte ji číst, protože málokdy čtete tak surově pravdivá slova o válce.

I Němci bojovali proti Hitlerovi. O jednom takovém hrdinském bojovníkovi napsal německý pokrokový spisovatel Eduard Claudius román, „Sál země“. Vybral si nesnadné thema: rodina hrdinova se rozděljuje a jeho bratr se stává činným nacistou a esesákem. Nebyl to normální ilegální zápas — ale nesmírně těžký a hrozný život se smrtí v patách. Knihu pošleme brožovanou za 60 Kčs, vázanou za 85 Kčs.

Odboj Francie proti Němcům byl současně prací pro nové lidství. Čtěte knihu francouzského spisovatele Jeana Lafitte, „Žijí, kdo bojují“, v níž líčí osudy člověka, kterého francouzská zrádná a Němcům nakloněná policie posílá do německých věznic a koncentráků. A tady se vytváří z lidí různých národností a rozmanitých životních osudů pevná hráz odporu a odboje, která je spojena společným úsilím: zničit fašisty a kapitalismus, který je zrodil. Kniha je brož. za 57 Kčs, váz. 82 Kčs.

Jak se rodil dnešní svět. Chudoba a bohatství jsou věci mezinárodní. Ruší předsedy národností a náboženství a utvářejí osudy lidstva v třídy, které spolu nemilosrdně bojují. Před 44 lety vydal dnes už největší dánský spisovatel, Martin Andersen-Nexø obsáhlý román „Pelle dobyvatel“, v němž napsal osud proletáře a proletářské třídy. Čtyři desítky let nic neubraly dílu na pravdivosti. Naopak, je stále výkřikem do duše světa. (Dva díly o 1048 stranách, brožované 218 Kčs, vázané 280 Kčs.) Jestliže Pelle nedobyl svět své třídy, druhý hrdina téhož spisovatele, Morten se dává do boje a stává se navzdory revolucionářem. Román o něm „Buřňák Morten“ (dva díly, 740 stran, brožované 166 Kčs, vázané 220 Kčs). Jde moderní cestou třídy proletářů, která už aktivně bojuje o moc a spravedlnost.

Na obálce fotografie plastiky Jana Komárka, „B. Němcová“. V sádře za 650 Kčs. Zašle vám ji kulturní služba.

Lidová kultura

Ročník VI.

Časopis kulturní služby JZD

Číslo 1-2.

První kulturní jízba v provozu

Ministr zemědělství J. Ďuriš slíbil dne 2. dubna minulého roku zaměstnancům státního statku Cerekvice na Hořicku novou, úplně zařízenou kulturní jízbu, jako odměnu za vzorné a průkopnické hospodaření.

Tento slib byl splněn ve středu dne 1. února letošního roku, a jízba byla slavnostně otevřena. Je vzorem pro dalších 250 kulturních jizeb, které mají být ještě letos instalovány na státních statcích a v jednotných zemědělských družstvech.

Při slavnostním otevření byl přítomen generální ředitel státních statků, náměstek ministra zemědělství J. Smrkovský a řekl mimo jiné, že tato jízba má význam symbolický. Symbolický proto, že po prvé je zde splňována podmínka pro vytváření nového a šťastného života zemědělského dělníka, který byl za kapitalismu na posledním stupni žebříčku, ušlápnut, zakřiknut a odstrkován.

Nový život na cestě k socialismu dává zemědělcům vedle materiálního zajištění i možnost vzdělávat se a kulturně žít, tedy vše, co je pro plný a radostný život třeba. A je to kulturní jízba, která má být prostředím a nástrojem pro vzdělání, zábavu i oddech vesnického pracujícího člověka.

Návrhem i realizací zařízení kulturní jízby bylo pověřeno družstvo Dílo, kulturní služba JZD. Byl to jedinečný a krásný úkol. Jedinečný proto, že jsme dostali příležitost vyřešit úplně nové prostředí jak po stránce účelové, tak i po stránce výtvarné. Krásný proto, že šlo o vyřešení dokonalého zařízení, sloužícího kolektivu pracujících lidí venkova.

Na zámku v Cerekvici v objektu, ve kterém je dnes již škola, místní národní výbor a pošta, byla vyhlédnuta v přízemí ne sice velká, ale zato velmi příjemná místnost s vhodnou předsíní. Doposud sloužila jako skladiště obecního archivu. Kryta starobyloou klenbou, skýtala předpoklady pro zajímavé řešení architektonické. Bylo jen třeba místnost vyklidit, stěny a klenbu opatřit vkusnou malbou, vybourat na vhodném místě vstupní dveře a upravit sousední místnost na předsíň a šatnu. A tak byly poměrně krásné prostory připraveny.

Pokud jde o půdorysnou dispozici vnitřního zařízení, je zřejmá na příslušném půdorysném plánu. Měli jsme na mysli vybavit místnost tak, aby mohla sloužit jako klubovna, zasedací síň, čítárna, herna i studovna. Jak je vidět, je těch funkcí na jednu místnost hodně. A přece doufáme, že se nám to podařilo vyřešit. Jsou zde typisované knihovny, skládací zasedací stoly, pracovní stůl, pohodlné židle a křesla, konferenční stolek, gramoradio i hrací stolek na šachy. Nezapomněli jsme ani na dokonalé osvětlení. Koberec zvedá intimitu daného prostředí a konečně i nová účelná kamna vybavují prostor i po praktické stránce. Obrazy a plastiky, vesměs dobré reprodukce děl známých mistrů, dále i vkusná dekorativní i praktická keramika, doplňují interiér po stránce umělecké. Při výtvarném řešení, jakož i v zásadní kompozici, snažili jsme se sladit jak tvary, tak i barvy v jeden harmonický celek. Všude jsme se snažili o pravdivé vyjádření logických tvarů s přiznáváním struktur použitých materiálů. Doufáme, že se nám tak podařilo vytvořit prostředí trvalých hodnot po stránce výtvarné, neovlivněné jakoukoli módností.

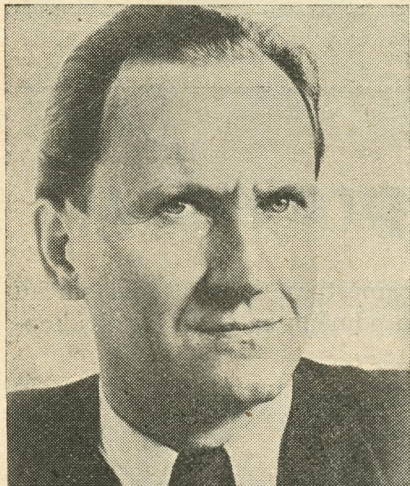
Chápali jsme, že zde jde o vážný kulturní stánek, i když jen poměrně malých rozměrů a že je tím závažnější volba každého detailu. Šlo nám, jak již řečeno, o harmonický celek, který má vyvolávat duševní pohodu přítomných po stránce estetické a fyzickou pohodu po stránce funkční a praktické. Jak dalece se nám to podařilo, ukazují otištěné fotografické snímky. Technické detaily jsou popsány na jiném místě.

Nyní je naším přáním, aby jízba kulturně žila, aby sloužila jako dobrý nástroj, z něhož budou vycházeti nejkrásnější melodie pokrokového života pracujícího člověka na venkově a z něhož vzejde iniciativní moudrost pro dnešek i zítřek.

Doc. arch. Jaroslav Fišer.

Naše práce změnil svět

Dvě stě delegátů jednotných zemědělských družstev se sjelo na konci ledna do Prahy, aby si vyměnili zkušenosti prvního období družstevnické

Ministr zemědělství Julius Duriš.

spolupráce na vesnici a aby připravili první celostátní konferenci JZD. Tato událost vybočuje svým významem z obvyklého měřítka. Vždyť se tu scházejí první pionýři nového života české vesnice. Jsou to stavitelé a průkopníci, za nimiž půjde v krátkém čase všechen vesnický lid a provede převrat, jakého jsme ještě nebyli v dějinách našich národů svědky: osvobodí vesnici od kapitalistických představ, vyhubí zbytky vesnického kulactví a odstraní nadvládu vesnických boháčů do posledního zbytku.

Na počátku tohoto procesu, který je historickou nezbytností, aby pochod vesnice k socialismu dostal tempo, je třeba všude podávat pomocnou ruku jednotným zemědělským družstvům a jejich pracovníkům. Vždyť na nich je nejen celá obtíž konstrukce nové výstavby, oni mají ještě mnoho nepřátel v týle své armády. Cesta vesnice k socialismu není tak snadná, jako nebyla snadná cesta dělníků. Ale nadšení, s nímž začínají dnes už tak mnohá JZD, ukazuje jasně, že ta cesta vede k jistému vítězství.

Moudrý hospodář naší zemědělské výroby a šéf státní zemědělské politiky, ministr Julius Duriš, ukázal delegátům konference, jak na to. Jeho programový projev je směrnice, podle níž mohou JZD pracovat.

Jednotné zemědělské družstevnictví má v roce 1950 daleko zvýšené úkoly. Má prokázat, že družstevní spolupráce bude půda obhospodářována i v masovém měřítku úsporněji a lépe, má zvýšit výnosy a výtěžky půdy i zvířat a rostlin, má ukázat, jak se lépe hospodaří v součinnosti s agrobiologickou vědou a má učit drobné a střední rolníky novému způsobu zemědělské výroby. To vše jsou základní úkoly. Ale jednotné zemědělské družstevnictví je už dnes odpovědné za celou vesnici. Nemůže ustrnout a musí se zabývat

všemi problémy, ať jde o úkoly výstavby a zařízení, budovatelské snažení anebo sociální a kulturní úroveň vesnice. Neboť nelze ani jednu ze základních otázek vesnice odsunout stranou.

Letošní rok bude jistě rokem velkých úspěchů JZD. Bude také rokem zahájení velké přestavby naší vesnice.

Ministr Duriš k zástupcům JZD

Jarní práce jsou vedle podzimních polních prací rozhodujícím obdobím pro výsledek celoroční práce rolníka. Na jejich dokonalém a včasném provedení mají největší zájem jak naši malí a střední rolníci, tak také celé naše národní hospodářství.

Naši čeští a slovenští rolníci dobře znají z vlastní zkušenosti v každé obci, jak se obdělávala pole kdysi, jak se výroba neustále zdokonaluje a jaké da ekosáhle možnosti poskytuje socialismus pro rozvoj zemědělství. Našich 300 slovenských a českých rolníků, kteří si podrobně prohlédli výsledky a vymoženosti sovětského socialistického zemědělství, sklání se s úctou a s hlubokým věděkem před tímto historicky záslužným dílem sovětských kolchozních rolníků, kteří přinášejí drahocenné zkušenosti, naučení a výsledky pro zemědělství celého světa. Naši rolníci v Sovětském svazu pochopili, proč se mohlo stát sovětské zemědělství za tak krátkou dobu nejdokonalějším zemědělstvím celého světa. A proto, když mluvíte s lidoveckým rolníkem Aloisem Robenkem z Vel. Albrechtic a Josefem Obršlíkem z Martinic, pochopíte, proč se stali z pochybovačů dnes netrpělivými průkopníky JZD v našem zemědělství. Oni již pochopili, co znamenají na př. pro naše suché kraje sovětské metody obdělávání polí. Pochopili, co to znamená pro chudé kraje Slovenska, Valašska, Vysočiny a pohraničí, že pro socialismus neexistují „zapomenuté“ kraje, že socialistické družstevnictví podle Mičurinova učení „lidským zásahem může donutit každou formu živočicha nebo rostliny měnit se rychleji a přitom směrem, který je pro člověka žádoucí.“

Tito lidovečtí rolníci pochopili, že to vše znamená, dostat z půdy více, levněji a při menší námaze člověka. Rozhodující je však to, že se přesvědčili, že to vše může dát rolníkům jen socialistické zemědělství, socialistické družstevnictví.

Před letošními jarními pracemi by měli naši malí a střední rolníci a jejich starostlivé hospodně hodné a dlouho uvažovat o této drahocenné zkušenosti lidoveckých zemědělců Aloise Robenka a Josefa Obršlíka. Letošní a všechny příští úrody našeho zemědělství závisí na tom, jak si tuto pravdu uvědomí každý zemědělec v každé chalupě. Tato pravda bude sedět za stolem u každého malého a středního rolníka, neboť v každé cha-

byť úkoly byly sebetěžší, rolníci spojení s dělnickou třídou, je zdolají. Protože je budou zdolávat všichni a taková síla nemůže být zastavena.

A vesnický lid, který byl ve své zdrcující většině vždycky v minulosti odkázán na zbytky, které upadly s panských stolů, dočká se konečně uznání své práce!

lupě bude mít na stole tak prostřeno, jak si bude vážit této cenné zkušenosti.

*

Před letošními jarními pracemi si musíme všichni plně uvědomit tuto skutečnost. Starý způsob provádění a organizace jarních prací a zemědělské výroby vůbec nemůže již zaručit vyšší výsledky ani pro naše malé a střední rolníky, ani pro naše národní hospodářství. Již první, ještě jen počáteční výsledky a zkušenosti našich JZD při družstevní organizaci žnových a podzimních prací, při společném osevu, společném obdělávání půdy a při prvních družstevních stájích nám ukázaly, že je možné i v zemědělství vyrábět více, lépe a levněji, ale jen při družstevní organizaci práce a výroby. Tyto první výsledky našich JZD přispěly také k tomu, že naši rolníci pochopili, proč jsme vždy zdůrazňovali, že JZD jsou záležitostí především malých a středních rolníků a že mohou vycházet jen z jejich vlastní vůle a přesvědčení, že mohou být jen dobrovolné.

Letošní jarní práce jsou další takovou příležitostí, kde malí a střední rolníci si budou chtít zabezpečit lepší úrodu dokonalější družstevní organizací jarních prací, rychlejším jejich provedením, družstevní spoluprací, při uplatnění všech nutných agrotechnických opatření, dalším rozšiřováním společných osevů a společným obděláváním půdy. Tyto konkrétní úkoly jarních prací přispějí k prohloubení činnosti JZD již existujících, k zesílení socialistických prvků v nich, budou však také popudem k vzniku nových JZD i tam, kde ještě nejsou.

Naše JZD, tak jako i naše státní statky a státní strojní stanice mají být vzorem v těchto jarních pracích, neboť jejich úkolem je dosáhnout letos takových hektarových výnosů, takové užitečnosti v živočišné výrobě, takových výsledků v dokonalém využití strojů a v lepší organizaci práce, aby se staly podle slov presidenta naší republiky Klementa Gottwalda „národním příkladem a vzorem, který malým a středním rolníkům prakticky předvede všechny výhody socialistického podnikání v zemědělství.“

JZD mají být školou pro všechny naše malé a střední rolníky, jak je možno, jak již řečeno, „lidským zásahem přinutit každou formu živočicha nebo rostliny měnit se rychleji a přitom směrem, který je pro člověka

Pokračování na str. 15.

Svátek české vesnice

Toho dne, 1. února 1950, bylo v české podkrkonošské vesnici, Cerekvici u Hořic, všecko nejen svátečně oblečeno. Také v očích lidí byl svátek. Jak by ne. Je to první česká vesnice, kde začínají něco nového: kulturní život nové vsi, cestu za vyšším životním slohem, obrovský pokus, jehož příští cesty budou již zcela nové a jiné.

Dar jejich ministra, ministra zemědělství, kulturní jízba, kterou dnes odpoledne odevzdává generální ředitel čs. státních statků a náměstek ministra zemědělství, poslanec Josef S m r k o v s k ý, je opravdu něco u nás dosud nevidaného.

V kreslírně střední školy, v budově bývalého císařského zámku, schází se vybraná společnost. Říkáme to slovo schválně, protože je to opravdu výkvět dnešní, už nové společnosti, která se tak ohromně liší od té včerejší, naduté, hloupé a stupidní maloměstácké společnosti agrárních besed a událostí první republiky. Tenkrát tahle společnost, která tu nyní defiluje před očima významných hostů, pracovníků strany, odborů, státních statků a lidové správy i před očima četné novinářské delegace, musila tenkrát, když se tady něco dělo, nesměle pokukovat a poníženě smekat.

Přicházejí sem totiž noví lidé s novým obzorem, s novou náplní kdysi neutěšeného života, poznamenaného třídní nenávisť. Přicházejí ošetřovatelky, krmičky a jiné pracovnice z velkovýkrmy, lidé, kteří obsluhují krávy, lidé, kteří dobývají ze země řípu, brambory, kteří sklízeli obilí, obsluhují drůbež a pracují na dvorech statku. A není to jen proto, že dělají tuto práci, proč je vyzdvihujeme. Naopak, jejich společenské postavení je dnes proto takové, jak tuhle práci, kterou každý do nedávna považoval za špinavou, dělají, jaké úžasné a mnohým ještě nepochopitelné výkony podávají.

Do nové a ještě lepší práce. V kulturní jizbě se budou radit pracovníci pudy o nových metodách své práce: budou hledat lepší způsoby, jak více vytěžit a vyrobit. Tady se budou rodit soutěže a noví zemědělští úderníci. Vznikne tu opravdová laboratoř nových forem zemědělské práce.

Přicházejí údernice. Představme si, že každá taková údernice udělá za den práci, kterou v malovýrobě, na malém hospodářství nebo v chaloupce musí dělat padesát až osmdesát žen! Padesátkrát

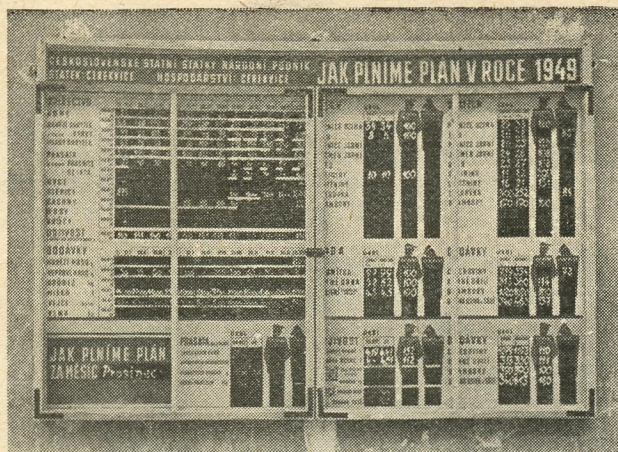
Ve volné chvíli po práci. Zemědělské dělnice státního statku využijí dobře volných chvil. V milém a krásném prostředí kulturní jizby budou hledat osvěžení po práci a ovšem také poučení v knize a časopise . . .

až osmdesátkrát více práce za den, než dělala jejich ustaraná máma! To jsou přece výkony úctyhodné.

To je nová lepší budoucnost

A to je skutečně ta nová, chcete-li, „lepší společnost“. Jsou to lidé, pořád ještě chudí statky pozemskými, ale bohatí poznáním nového života, vědomí si své síly v pevném sdružení s dělnickou třídou. Jak to bylo dobře řečeno, tohleto je ta společnost, kterou k sobě zve prezident republiky Klement G o t t w a l d a představitelé vlády a hovoří s nimi o jejich práci a o nových ještě větších úkolech. Vždyť jejich práce rodí větší kus chleba, větší a větší blahobyt, vždyť z této práce roste naše budoucí, šťastnější éra života. Tito lidé jsou důležitější, než sta kdysi důležitých lidí, jejichž cenu určovalo bohatství a moc jejich třídy. Ale ti dnešní pracovníci jsou to, kteří ukazují naší vesnici nejskvělejší příklady, jak na to, aby práce zemědělce a zvláště venkovské ženy přestala být tvrdou otročinou, přinášejíci vesnici chmurnou společenskou náladu. „Nejen v SSSR, už i u nás máme skvělé výkony,“ chlubí se jedna dělnice, a věřte, to je to nejkrásnější, slyšet taková slova z úst zemědělské dělnice, na níž je vidět, že zahálet neumí.

Cerekvice dostala tedy čestné hosty. Už vstupuje do sálu ministrův náměstek, poslanec S m r k o v s k ý, za ním poslanec P a v l í č e k z dnes už slavných Kosiček, odborový přednosta dr. ing. Oskar M a l i š z ministerstva zemědělství, před-

Tak plní plány a závazky.

V Cerekvici si pěkně ukazují, jak splnili plány a závazky. Každý vidí, co společně vykonali, a to působí. Že nevykonali málo, svědčí tento diagram.

seda ONV z Hořic František Falta, kulturní referentka ONV Veselá a další a další. Dnes jsou tu i četní novináři, filmaři, rozhlasoví reportéři. Nelze všechny vyjmenovat.

Ředitel státního statku Elmer v zahajovacím proslovu prozradil, proč dnes může Cerekvice otevřít svůj stánek kultury: dělníci pole se zapojili všemi silami do budování socialismu. Vzal to dobře do ruky. Měli pěknou ctižádost: být mezi prvními. A tak se brzo dočkali. Ministr zemědělství za to, že tak skvělou prací dosáhli povýšení svého statku na hospodářství I. třídy, daroval jim první kulturní jizbu v republice.

A zemědělství dělníci pochopili, proč. Řekl to za ně ředitel jejich statku. Kulturní jizba bude pro ně skutečnou

školou nové vesnice

v níž se budou především učit tomu novému, co dnes je životním zákonem vesnice: zvyšovat stále produktivitu práce, to jest, sklídit z hektaru pole mnohem více pšenice, žita, ječmene, ovesa, brambor, řepy, olejnin a píce, dosáhnout vyšších výtěžků mléka, masa a tuků, mnohem více vajec a všech ostatních produktů. Tady v kulturní jizbě, kterou si Cerekvičtí docela správně nazvali svou klubovnou, chtějí upřímně vybudovat stánek pro své nové náměty, zlepšovatské návrhy, tady bude sídlo jejich debat a možná i věcných sporů, jak na to jít, aby to líp klaplo. Kulturní jizba bude střediskem socialistického snažení, kde jedni budou přesvědčovat ty druhé, kteří ještě neznají kouzelnou moc práce v socialistickém společenském řádu. Sem budou přicházet všichni zemědělství dělníci, aby slyšeli poznatky již dobyté a učili se užívat nových theoretických vědomostí. Jistě tu vyroste za pár týdnů třeba nikým neorganizovaný, přirozený debatní klub. Odtud se bude šířit učení Mičurinovo, Lysenkovo a učení skvělé sovětské agrobiologické vědy, doplňované již poznatky vlastními i poznatky jiných našich pracovníků. Odtud budou vycházet úderníci zemědělské práce a zlepšovatelé, kteří budou pomáhat zdolávat

starý předsudek, že půda je cosi neměnného a že zemědělská výroba je ovládána zákony, které nelze změnit. Tady se budou prostí dělníci na půdě učit velkému leninskému a stalinskému marxismu, vědě, která převrací zákony života a tvoří kontinenty nových, šťastných lidí, vědě, která si ví rady se zázraky, o jakých do dnešních dnů neslyšel svět, vědě, která mění život a dává člověku bohatství, o jakém nevypráví žádná pohádka celého světa.

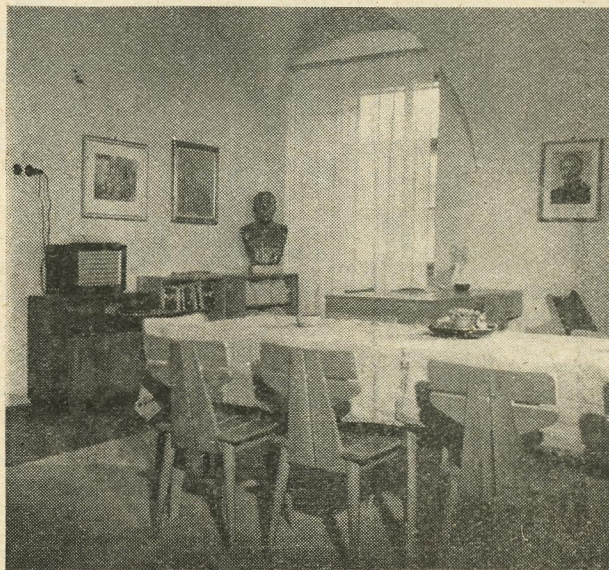
Sami zemědělci chápou, že kulturní jizba má být ukazatelem cesty, ne imaginárních ideálů, ale pevné a správnější marxistické životní praxe. Sami chtějí, aby kulturní jizba byla střediskem a stánkem nové kultury naší vesnice, ne nějaké mlhavé, tak zvané čisté kultury, která se vybíjí v izolované činnosti kulturních akademiků, ale kultury, která je spojena se vším životem, který roste a kypí kolem nich. Tady je již umístěna jejich knihovna, která bude stále bohatší a tam se budou učit novým životním pravdám a methodám. Tady budou mít odbornou literaturu, která jim stále ve větší míře bude odhalovat nově poznaná tajemství země, půdy a života zvířat, tady se budou v nových knihách učit ještě do nedávna nepřístupné biochemii a agrobiologii, které v Sovětském zemědělství převracejí život celých velkých národů.

Tak to Cerekvičtí chtějí, a tak to také začali už dělat.

Rodí se nový vesnický člověk

Tak nějak bychom vyjádřili to, co pověděl odměněným zemědělským dělníkům generální ředitel státních statků poslanec Smrkovský.

Jejich dnešní cesta je přechod od dob, kdy zemědělský dělník stál ještě daleko za chalupníkem a malým rolníkem, přehlížen a opovrhován, jako poslední na společenském žebříčku. Tenkrát nebyl pro vládnoucí panstvo vůbec ani člověkem.

Pohled do kulturní jizby.

První kulturní jizba v Cerekvici, navržena akad. arch. docentem Jaroslavem Fišerem.

A cesta nového vesnického člověka je hned poznamenána jeho vysokými cíli :

nejdříve vytvořit a vydobýt blahobyť!

Aby stát dostal od zemědělství skutečně to, co od něho potřebuje. Pro dnešního dělníka na půdě je jasné, jak na to:

Donutíme přírodu, rostliny a zvířata, aby dávaly tolik, kolik člověk potřebuje!

Učíme se a budeme se tomu stále učit od sovětské vědy, od velkého *Mi č u r i n a* a *L y s e n k a*. Nebylo by větší produktivity, nebylo by více chleba a masa, kdybychom všechno chtěli dělat tak, jako dosud. Naopak musíme na půdě jinak hospodařit, musíme totiž vytvářet podmínky k tomu, abychom mohli přírodu i zvířata přinutit, aby více rodila, aby z nich byl větší užitek. Musíme uplatňovat v praxi poznatky sovětské vědy a praxe

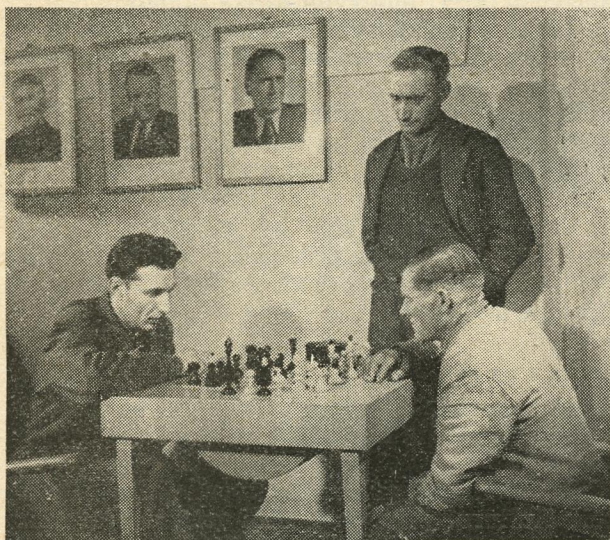
První šachová hra v KJ.

Jako první zahrál si na nové šachovnici v cerekvické kulturní jizbě zemědělský dělník František Drahotský.

z hektaru, nespokojit se a chtít aspoň 36 q! Dnes máme na státních statcích jen jednu krávu, která dává 50 l mléka denně. Ale tam kde je, jsme už dál a tam také není již ani špína, ani ošklivost, přijdeme-li do chléva. Tam obsluhují dobytek děvčata v bílých pláštích, jako ošetřovatelky, tam je čistota a pořádek! Takové to musí být za čas všude.

Každý zemědělský dělník musí do posledního puntíku domyslet úkoly, které na něho jsou vloženy. Tyto úkoly se musí stát věcí každého jednotlivce. Jak to řekl předseda vlády Antonín Z á p o t o c k ý: **každý se musí stát hospodářem na svém pracovním místě!** Potom zdoláme i nejobtížnější úkoly, nebudeme vyrábět ani málo, ani drahé. Proto vyznamenáváme pracovníky v zemědělství nejvyššími vyznamenáními a řády, proto stavíme krmičky vepřů a ošetřovatelky skotu a ostatní údernice a úderníky na nejvyšší společenské místo ve státě spolu s dělníky a pracovníky, kteří vynikli v socialistické práci.

Poslanec Smrkovský, odevzdáváje kulturní jizbu.

Ušlechtilý souboj.

Zemědělská dělníci vypořádají boj špatné zábavě. V kulturní jizbě se projevili ihned velký zájem o šachy.

a v mnohých případech již i poznatky vlastní marxistické zemědělské vědy.

Mnozí lidé u nás nehodlají vzít na vědomí, že tak, jak se u nás pracovalo a většinou ještě na půdě pracuje, bychom se nikam nedostali. Lpí tvrdošíjně na zastaralých pracovních a výrobních metodách, nevěří, že všechno zastaralé je lépe hodit do starého železa a jít novými cestami. Říkají, že víc než oni, jak to dělají, nikdo z půdy nedostane. My však víme, že sovětská věda a praxe dávno poznaly, že je možno vytvořit novou **strukturu půdy**, že je možno opatřit vláhu jinak než zaléváním a deštěm, že je možno si určit a doslova vyrobit klimatické podmínky, že je třeba půdu živit a potom od ní brát daleko více a lepší produkty, než rodila dosud. Sovětská věda a praxe a naše zkušenosti nás učí i tomu, i když dosáhneme většího výnosu, že není možné se zastavovat a spokojovat se tím, čeho jsme již dosáhli. Dosáhneme-li zlepšení, musíme usilovat, abychom i to, co se nám zdá být konečným cílem, ještě daleko překonali. Dosáhneme-li výnosu 35 q pšenice

Údernice státních statků

(zleva) Marie Petříková, Anna Jenšovská, Anna Jírousková a Jiřina Bekerová z Cerekvice, které svými mimořádnými pracovními výkony ukazují cestu desetitisícům žen v zemědělství.

Posl. Smrkovský s pracovníky dD.
Kulturní služba JZD — soustředěná v družstvu Dílo,
chce se věnovat také kulturní výstavbě státních statků.

bu zemědělským dělníkům a rolníkům, připomněl, že tato kulturní jizba je takovým symbolem společné práce a myšlení, které povede k lepším výsledkům.

Je třeba dávat příklady a vzory malým a středním rolníkům a chalupníkům, aby co nejdříve poznali a pochopili, že dokud se budou držet na hospodářství se svými dvěma kravkami, dotud nebudou moci opravdu žít...

Zemědělci mají možnost udělat revoluci ve svém životě. Tato cesta má jediný směr: v **družstevní spolupráci v jednotném, zemědělském družstvu**. A právě v kulturní jizbě mohou zemědělští dělníci státních statků dávat příklad malým a středním rolníkům a chalupníkům.

Kulturní jizba laboratoří socialistické práce

Jedním z prvních úkolů, které mají být v kulturní jizbě splněny, je, vytvořit skutečnou laboratoř socialistické práce. Tady se budou zemědělští dělníci a pracovníci scházet s chalupníky,

domkáři a malými rolníky a budou si sdělovat své zkušenosti. Tady se budou uzavírat smlouvy a bylo by si přát, aby tu byla co nejdříve uzavřena socialistická smlouva o **soutěži mezi státním statkem a jednotným zemědělským družstvem** o tom, kdo s koho. A poslanec Smrkovský se usmívá, když říká, že za rok se budou mít státní statky už co ohánět, aby všude stačily s krokem jednotným zemědělským družstvům, která už dnes mají takový rozběh, že to nebude lehké.

Takový široký záběr působnosti má mít kulturní jizba. Nesmí se stát výlučnou záležitostí několika kulturních pracovníků, ale skutečným

klubem nové vesnice

kde budou prodiskutovány všechny otázky, střediskem všech se všemi, kde bude růst nová škola života vesnice.

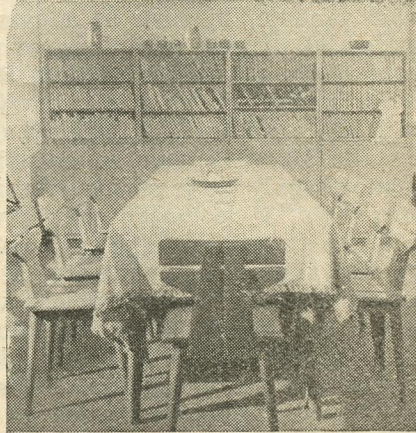
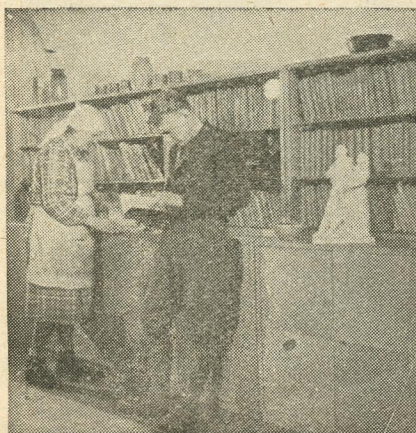
Taková práce a takové výsledky práce našich zemědělců, kteří mílovými kroky dohánějí dělnickou třídu v socialistickém soutěžení, si zaslouží, aby měla důstojný stánek. Aby v radostném, krásném a milém prostředí, v ovzduší důvěry a spolupráce tvořila kulturu nové vesnice.

Ať se nikdo nedívá na tuhle kulturu nové vesnice jako na něco bůhvíjak zvláštního. Zemědělci to sami dobře chápou všude, kde je slyšíme mluvit. Celý jejich život chce být prostoupen kulturou. Z knih se učí lépe pracovat a také žít, z knih vystupují nové světy a nové otázky, jak pracovat a žít lépe a lépe.

*

Bylo v té Cerekvici mnoho projevů a pozdravů, ale lze je konečně shrnout v jeden poznatek: řekl to hezky předseda místní lidové akademie, soudr. **N o v á k:**

Jaký kulturní přínos kulturní jizba přináší obci? **Kulturní jizba bude naší vesnici především dílnou socialismu!** Je to symbolické a charakteristické, že ji otvíráme právě na prahu měsíce února, toho měsíce, kdy před dvěma roky nastoupil náš pracující lid novou cestu. V kulturní jizbě bude to jistě na prvním místě česká socialistická kniha, která se opět stává zbraní a štítem pracujících!

První krok zemědělců do Kulturní jizby vedl rovnou ke knihám. — Hospodářství I. třídy: hrdý titul Cerekvických ukazuje, jací jsou. — Vesnický klub v KJ čeká na své první debatéry. Že tu bude živo a rušno, můžete se domyslet. Však jsou už nedočkaví.

Na prahu ještě šťastnějšího roku

Z novoročního projevu presidenta Klementa G o t t w a l d a.

V roce 1949 sklídl náš lid již první plody únorového vítězství, plody toho, že jsme pevně vkročili na cestu budování socialismu. Však to pocítila každá maminka, každá rodina a nejen při vánočních nákupech, nýbrž v celém domácím hospodářství.

V roce 1949 se předně zvýšily příjmy pracujících.

Zvětšovalo se i množství zboží na trhu.

Zároveň klesaly jeho ceny.

V prvním pololetí 1949 vzrostla spotřeba másla o 78 proc.

Spotřeba pšeničné mouky stoupla o 35 procent.

Loňského roku jsme zřídili volný trh.

Ceny volných potravin jsme snížili během roku o 50 proc.

Snižujeme znovu ceny masa a masných výrobků.

Snižujeme ceny volného textilu průměrně o 50 procent.

Uvolňujeme benzín a naftu.

Za rok 1949 jsme postavili 21.000 bytů.

Na sociální péči vydáváme dvakrát tolik než před válkou.

Na školství třikrát více.

Na zdravotnictví dokonce dvanáckrát více.

Vstoupili jsme na cestu budování socialismu.

Z práce lidu netyli kapitalisté.

Naučili jsme se i lépe hospodařit než kapitalisté.

První rok pětiletého plánu jsme splnili na 102 procenta.

Výroba byla v r. 1949 o 40 procent vyšší než před válkou.

Zahraniční obchod byl v r. 1949 opět aktivní.

Státní příjmy jsou o 40 procent vyšší než předpokládal rozpočet.

Státní pokladna vykáže mnohamiliardový přebytek.

V uplynulém roce po prvé u nás klesl stav oběživa.

Jednotná zemědělská družstva zkrátila dobu žní o 20 až 50 procent.

Snížila současně náklady na žně o 20 až 25 procent.

1. ledna vstupuje v platnost nový rodinný a manželský zákon.

Rodina a výchova mládeže jsou pod zvláštní ochranou zákona a státu.

Po prvé v dějinách církví jsme zabezpečili sociálně duchovní.

Stačí připomenout, že lid jde sebevědomě do druhého roku pětiletky.

Mezinárodně byl zesílen tábor demokracie a míru.

Stačí uvést zřízení Lidové republiky čínské s více než 450 mil. obyvatel.

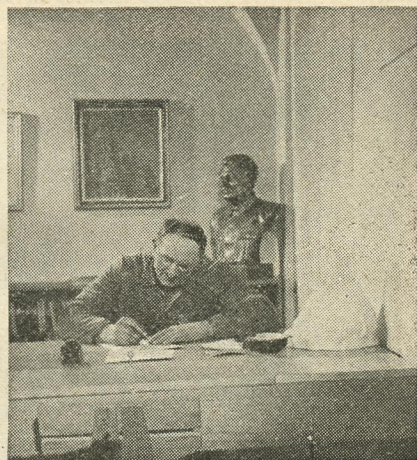
Zřízení Německé demokratické republiky.

Rok 1950 přiblíží nás o další velký krok k zářivé metě socialismu.

První hospodář republiky s radostnými perspektivami do druhého roku pětiletky ukázal cestu. Teď všichni vzhůru po ní!

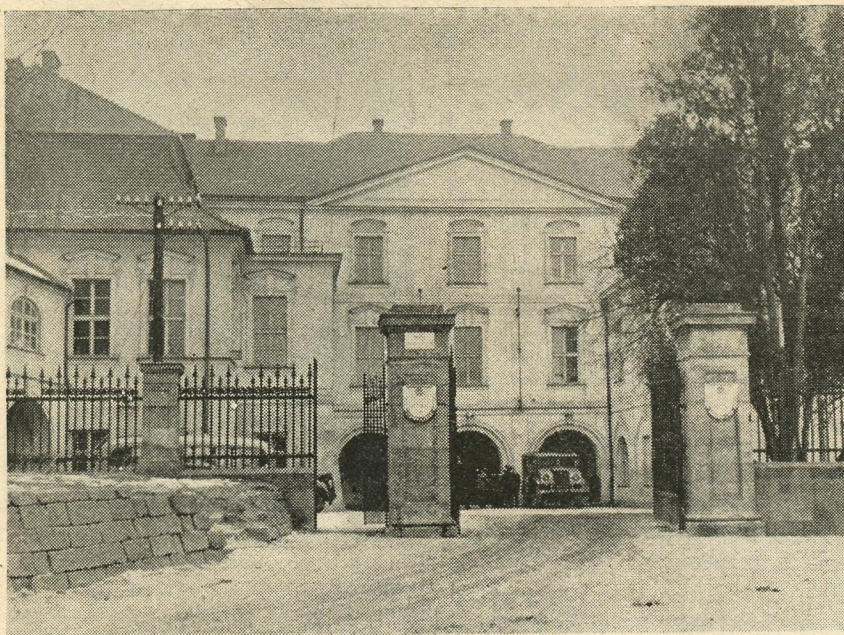
Takhle to bude nejlepší. Dělníci půdy nečekali. A sotva byla kulturní jízba odevzdána, hned šli tam, kam je to táhlo: ke knihám. A odtud budou čerpat vědomosti a posilu.

Kulturní jízba dílnou socialismu, v níž se budou vypracovávat závazky a úmluvy. V prostředí, které dobře působí na člověka, se radostněji pracuje.

Poslanec Josef Smrkovský, generální ředitel státních statků a náměstek ministra zemědělství, při svém projevu v Cerekvici.

Bývalý císařský zámek v Cerekvici, kde je dnes střední škola a sídlo státního statku. V přízemí je umístěna také kulturní jízdna. Tam, kam nesměl dříve chudák ani vkročit, je dnes středisko nového života vesnice.

Město T á b o r, symbol historického pozdvižení českého lidu v době husitské revoluce, bylo založeno před 530 lety.

Při dožínkách jsem stála na tribuně vedle gen. ředitele čs. státních statků, soudruha posl. Smrkovského. Jako odměnu jsme, každá ze vzorných krmiček, dostaly na pěkné šaty. Kromě toho jsem dostala 6000 Kčs, ostatní po 4000 Kčs. Ale úloha oslavované je přece jen podivná. Snad mi to jen připadá, protože dříve se toho nemohl nikdy chudý člověk dožít. Dnes jsme za svou práci odměňováni. Kdo dělá víc než ostatní, je podle toho také odměněn. A to je správné.

Často se mě lidé ptali, proč tak hodně dělám. Divím se, že to může být ještě někomu nejasné. Jsem venkovská ženská, života jsem neužila, nemám žádné školy, ale dovedu si spočítat, že jenom z práce je užitek.

Vzorná krmička vepřů Františka Šerejchová.

Bejvávalo, bejvávalo...

... ale ne dobře, jak se zpívá v české lidové písni. To nebýval svět jako květ, to byl svět ponížení, bídy a ústrků, to byl zkrátka a dobře svět měšťácké zpupnosti, panské zvůle a nadutosti. Ale není to tak dávno...

Předseda místního národního výboru v Cerekvici u Hořic, soudruh Novák, který už pětadvacet let pracuje na místním statku, pamatuje dobře ještě císařskou epochu panství.

Tenkrát? ... to nebylo jako dnes! Jsme zvědaví, jak to tenkrát chodilo a dostaneme překvapující odpověď:

„Inu, kradlo se. Kdo chtěl být živ, kradl na panském. Peněz nebylo a tak každý měl jen to, co si urval.“

V zámku bydlil pan správce. Zemědělský dělník nevěděl, co v zámku vůbec je, protože tam nikdy nesměl ani vkročit. To bylo jenom a jenom pro vyvolenou vrstvu. Dvůr patřil císaři pánu a tedy vlastně jeho služebníků. Dětem sedláků bylo prostředí zámku neznámé právě tak, jako začarovaný les v pohádce. To víte, že páni správcové a jiní si hospodařili po svém. Chudák dřel a nedostal ani tolik, kolik potřeboval na chudé jídlo a kus hadru na sebe a své děti.

Dnes je to už docela jinačí...

V zámku je škola. Dnes se tam prohánějí vesele děti šťastnějších rodičů. Mají všichni co jíst, mají co na sebe a už nejsou těmi opovrhovanými, zaslápnutými a ubohými nádeníky půdy, které tak zvaná slušná společnost od sebe odpudila. Naopak, od krmičky vepřů až po ředitele, všichni jsou ceněni podle své práce a všichni jsou důstojní lidé, protože dnešní lidové demokratický režim uznává jejich práci jako jednu z nejvýznamnějších a staví poctivé pracovníky na místa nejčestnější.

V zámku je dnes umístěna také kulturní jízdna. I sem budou přibíhat houfci dětí zemědělských dělníků a tady se budou učit z knih a z umění chápat nové směry života. Jejich život bude už poznamenán docela jiným znamením: nebude to otrokéské znamení poniženosti před vrchností. Bude to znamení radostného života, radostné práce a šťastné budoucnosti.

Posloucháme soudruha Nováka a zamýšlíme se nad ohromnými rozdily, které provedla tak poměrně krátká doba v dějinách lidu. A teď chápeme, proč ti lidé tady tak oddané milují náš lidové demokratický režim, proč tak horlivě plní úkoly, které jsou na ně vkládány a proč by za žádných okolností nechtěli a nepřipustili, aby se staré doby vrátily.

Jsou šťastnější a spokojeni, jsou prochnuti vírou, že bude ještě lépe. Oni, ve své denní práci jasně vidí, protože vyrábějí statky výživy, jak je pravdivé, nesmírně pravdivé, když říkáme, že blahobyť musíme si vyrobít.

Dnes je již pro nás radostí pracovat rychleji a výkonněji, protože vidíme, že se u nás práce stala ctí.

Úderník Karel Kyzlink.

Únor 1948

Už jsou za námi dva velké roky od února 1948. A jaké roky?

Na podzim 1947 chystala se česká a slovenská reakce, živěná duchovně i fyzicky ze zdrojů mezinárodních imperialistů zahrát lidu svůj starý cirkus. Zmocnit se vlády v republice a odbourat moc lidu. 20. února si vyhodila reakce v čele se Zenklem a Lettrichem z kopýtka.

Jak se přepočítali!

Dělníci 22., rolníci 29., Praha 21. a opět 25. února provedli svůj rozhodný účet. Kosmopoliti, reakcionáři, spekulanti, továrníci, velkostatkáři a zrádlní generálové, včetně všech hlupáků byli striktně a zkrátka vyhozeni.

Šli tam, kam je volal jejich řád a žold: ke svým anglo-americkým páňům a k jejich penězům. Odtud, z dočasně bezpečných doupat, vystrkují hlavy a pašují k nám svá špinavá tykadla, sabotéry, špiony, agenty cizích armád a zločince.

Všeho do času. Za dvě léta se hodně změnil čas. Lidové demokracie vypsely, zmohutněly, posílila je i Čína a zdrcující výsledky koloniálních intervencí na Dálném Východě. Imperialisté jsou nuceni přestavět své armády i rezervy nervové války.

Národy se probouzejí. Neřešitelné rozpory v kapitalismu vidí nejen kapitalisté, vidí je stále jasněji národy. A to je zlé pro lupičský imperialismus. Ani studená, ani nervová intervence se valně nedaří.

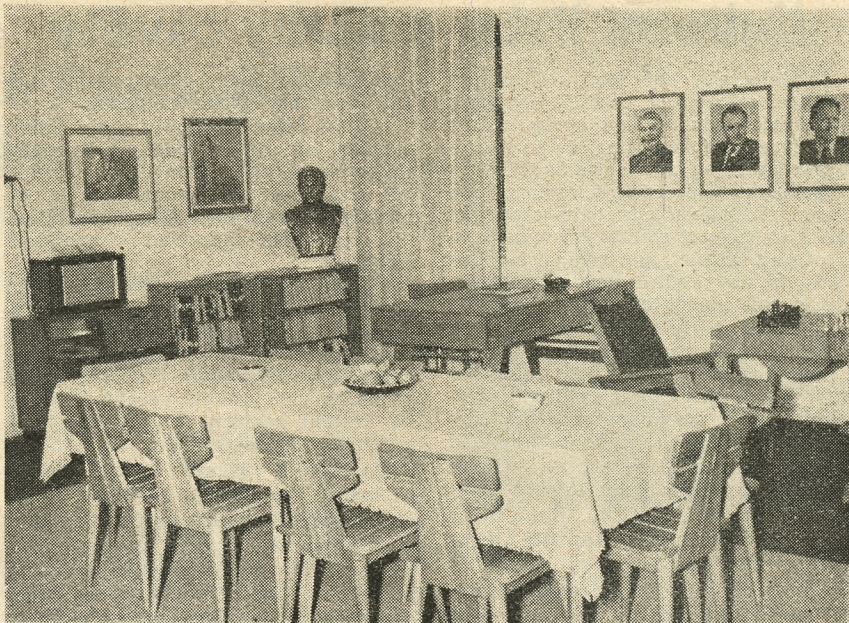
Naproti tomu my v lidových demokraciích prožíváme největší rozmach dějin. V únoru začal náš lid tvořit novou epochu svých dějin. Vrstáme rychle do mírového života. A náš lid se naučil nebýt lhostejný, bránit mír a svou budoucnost.

Hodnotíme-li uplynulé dva roky, můžeme říci, že jsme je vyhráli. Vítězí mírový svět.

Nad kapitalismem se vztahuje černý soumrak.

Český dramatik L. Stroupežnický se narodil před 100 lety v Cerhonicích. Napsal řadu lidových dramát.

Celkový pohled na kulturní jizbu v Cerekvici u Hořic, 1. února slavnostně odevzdanou veřejnosti.

Slavnost otevření kulturní jizby v Cerekvici u Hořic dne 1. února. Pohled do sálu kreslirny střední školy, kde se slavnost konala.

Knihovna má větší cenu než deset traktorů

V rozhovoru s rolníky ocenil poslanec Smrkovský význam knihovny, umístěné v kulturní jizbě. Doporučil vřelými slovy zemědělcům, aby knihovny hojně používali. Bylo by si přát, aby zemědělci, když ne každý den, aspoň jednou za tři dny přišli do kulturní jizby a vzali do ruky knihu a něco si přečetli.

Kdyby všichni tak četli, bude z toho pro zemědělství ohromný užitek, protože by lidská práce ihned vyhlížela docela jinak.

Taková knihovna má pro naše zemědělství daleko větší cenu než deset traktorů.

Min. zem. Ďuriš správně říká:

Nejlepší investice na světě je investice do lidského rozumu.

Kulturní jizby a domy osvěty

Je třeba, abychom odstranili rozpor mezi městem a vesnicí, abychom vyrovnali ekonomickou společenskou i kulturní úroveň. Víme, že to nemohou vyřešit jen traktory a nové formy zmodernizované práce, i když jsou to hlavní předpoklady k tomu, abychom mohli skoncovat se starým způsobem života na vesnici. Zde značně pomůže výstavba nových kulturních středisek, t. j. domů osvěty a kulturních jizeb.

Kulturní jizby jsou první etapou. Jakmile hospodářské podmínky vytvoří příslušné předpoklady pro realizaci skutečných domů osvěty ve velkém měřítku, stanou se kulturní jizby jejich účelnou součástí. V nejbližší době bude lze zřizovat i ve velkém počtu jen kulturní jizby a domy osvěty jen v menším měřítku. Jinak nelze tak velký problém okamžitě technicky zvládnouti.

Abyste bylo možno za dnešních poměrů přesto budovat co největší počet skutečných domů osvěty v nejbližší době, je hledána cesta pro nový a rychlejší a přitom technicky i architektonicky dokonalejší způsob po stránce stavebně konstruktivní. Reprodukovaný projekt kulturního domu je řešen jako stavba montovaná a je v dnešním stadiu výsledkem společné práce. Vychází z programu kulturní péče o venkovského člověka, vypracovaného ministerstvem zemědělství podle praktických zkušeností. Na zmíněném projektu pracovali pod vedením akad. arch. Otakara Frňky arch. Oldřich Skalík a František Sobol v družstvu Dílo, kulturní službě JZD.

Těžištěm stavby je sál s 300 sedadly, s přísálím, jevištěm, skladištěm

pro kulisy a pod. Autoři ovšem počítali s nejrůznějšími funkcemi.

Sál je řešen tak, aby mohl dobře sloužit jak pro přednášky a divadelní představení, tak i jako kino, taneční sál a zasedací síň. Kromě sálu je zde i bohaté příslušenství, kancelář, čítárna, knihovna, klubovna a spolková místnost.

Veškeré vnitřní zařízení je řešeno a vybaveno tak, aby vyhovovalo nejnáročnějším požadavkům moderní doby. Na tomto úseku spolupracuje doc. akad. arch. Jaroslav Fišer, podle jehož návrhů jsou již vyráběna seriově vnitřní zařízení kulturních jizeb v dílnách družstva Dílo.

Po stránce výtvarné je zde základní snaha, aby z každé částky hleděl na návštěvníka opravdový vkus a ryzí charakter naší lidové kultury. Aby kulturní dům byl na vesnici vzorným představitelem zdravých novodobých a zároveň i lidových představ o architektuře na českém venkově.

Tak tedy má družstvo dílo již nyní podrobně vypracovaný plán na jednotný typ domu osvěty jako stavbu montovanou a svým rozsahem vhodnou pro střední vesnici. Hromadná výroba snadno montovatelných částí v dílnách dD zlevňuje a i podstatně urychluje stavbu. Podle dnešních rozpočtů má zmíněná stavba stát včetně vnitřního zařízení cca 2 až 3,000,000 Kčs, což není na dnešní poměry mnoho.

Jde tu o montovanou dřevěnou stavbu, kombinovanou s moderními izolačními hmotami, na příkl. s obkladovým materiálem „Lignátem“. „Lignát“ je vyráběn v lehkých přenosných deskách. Pro svoji jakost

hodí se především k vnitřnímu obkládání obytných místností dřevostaveb, a to i stropů. Dále se hodí na obkládání stěn garáží a hospodářských budov. Nepropouští vodu a může se

Docent arch. Jaroslav Fišer, který vytvořil projekt kulturní jizby pro českou vesnici.

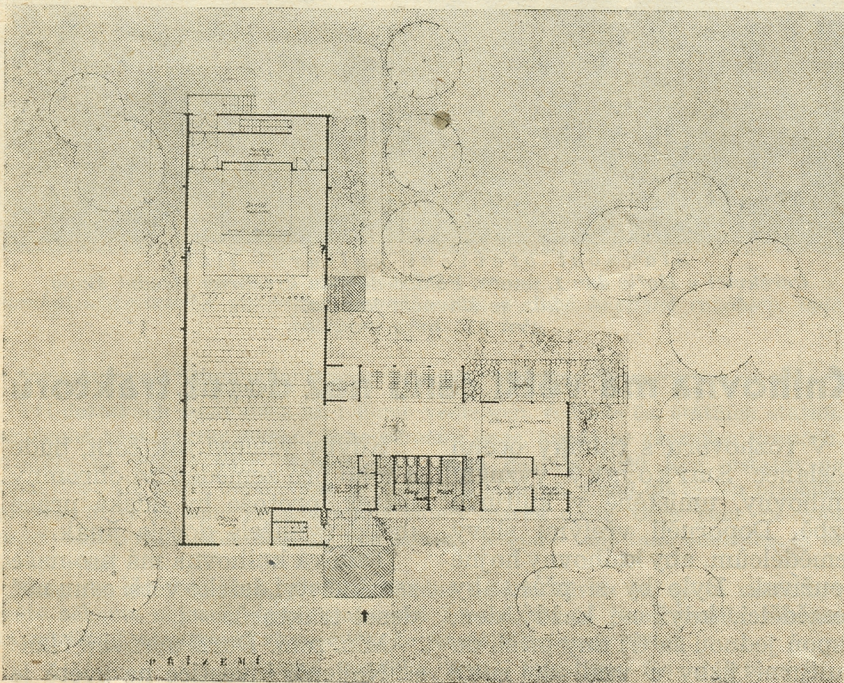
bez porušení omývat vodou. Je zvlášť vhodný pro obkládání stěn koupelen. Ve stavebním truhlářství se jej používá jako výplň do dveří, kde se tak stává nehořlavou náhradou překližky. Může se dýhovat. Má stejnoměrnou strukturu a šedobílou barvu. Deska 6 mm silná izoluje tepelně stejně jako cihelné zdivo, 22 mm silné, takže v kombinaci s dřevovláknitými deskami dosahuje skvělých tepelně izolačních vlastností.

Navržený montovaný systém se zrodil ze známých skeletových dřevěných konstrukcí a svým osvědčeným charakterem se čím dále tím více šíří do stavebnictví všeho druhu. Je to pochopitelné. Politické a hospodářské předpoklady vždy podstatně ovlivňují tvorbu nové architektury a proto vznikají nové předpoklady i pro veškeré stavebnictví v našem lidově demokratickém zřízení.

Je již konec zatlačování průmyslových a zemědělských dělníků do nezdravých a nehostinných děr. Nový řád vytváří předpoklady zrození člověka, který bude lidsky a slušně žít i bydlet. Ale nejen to, dnešní člověk u nás nemusí již stavět obytné budovy, které mají sloužit svému účelu po celá staletí jen proto, aby co nejdéle přinášely někomu bezpracný zisk bez ohledu, zda svou existencí opravdu slouží dobře.

Víme, že vývoj dispozičního uspořádání, jakož i technického a hygienického vybavení každé nové užitkové stavby roste s pokrokem výrobních prostředků a že se soustavně zdokonaluje. A také víme, že každý nově vystavěný objekt, ať je sebestačnější, dříve nebo později zestárne, zchátrá a v dané chvíli přestane svému účelu dobře sloužit. Nač tedy budovat nové nákladné balasty do daleké budoucnosti?

Tím nechceme říci, že nová montovaná stavba má být provizorní. Na-

Půdorys Domu osvěty podle návrhu akad. arch. O. Frňky.

vržené montované budovy jsou projektovány tak, aby byly vkusné, aby byly tak důkladné, aby měly rozumnou životnost a aby po celý svůj život spolehlivě, prakticky a hygienicky sloužily. To stačí, a to jediné je ekonomické. Dohraje-li svou úlohu budova po stránce praktické, nemá dále překážet, ale má být snadno odstranitelná, s možností dalšího využití zbylých materiálů.

Proto mají montované stavby, budované úsporně z moderních dřevěných konstrukcí a z nových izolačních materiálů, vyráběné důmyslně průmyslovým způsobem v dílnách, své oprávněné místo ve vývoji socialistické architektury. Uskutečňuje se tím základní požadavek socialistického stavebnictví, t. j. zprůmyslovění stavební produkce.

Montované dřevostavby překonaly již dávno stadium řemeslné stavební výroby a stávají se záležitostí průmyslu, který dokonalou výrobní technikou v továrně hotoví celé stavby z normalisovaných jednotek, které se neobyčejně rychle montují na stavebníšti.

Amortizační dobu montovaných dřevostaveb možno zkrátit téměř na polovinu. Obnova staveb po této době jest usnadněna montovanou konstrukcí, čímž je umožněno další zhodnocení materiálu bez zvláštních ztrát.

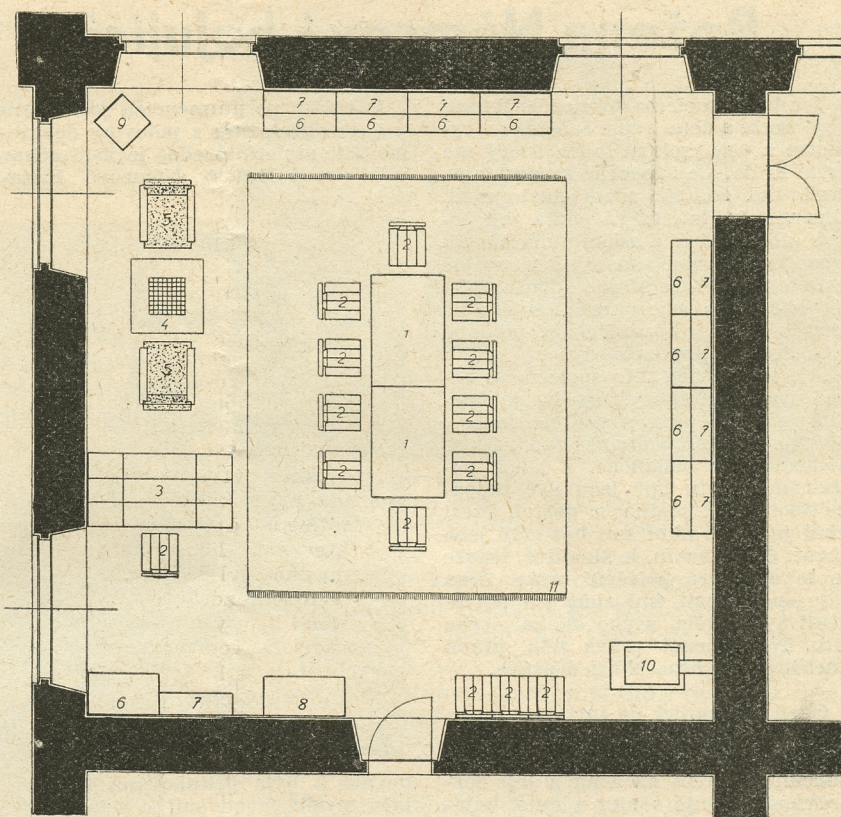
Intenzivní výzkumnictví na tomto poli objeví nové dokonalé stavební hmoty, konstrukce, jakož i dispoziční i architektonické utváření. I při částečném použití tradičních hmot vytvoří stavby velkých výtvarných hodnot.

Přesností průmyslového zpracování zdokonalili se ve všech detailech novodobý montovaný dům, který svým architektonickým pojetím, nehmotnou, lehkou a tuhou konstrukcí při dokonalých tepelných a izolačních vlastnostech, bude důstojným kulturním činem, zvyšujícím životní a kulturní úroveň širokých vrstev národa.

Řekli jsme již, že první etapou ve vývoji venkovských domů osvěty jsou kulturní jizby, které jsou podle iniciativního návrhu ministerstva zemědělství zárodečnými buňkami a středisky kulturní práce a veřejné činnosti na vesnici. Jestliže si takto úkol určíme, shledáváme, že kulturní jizba má mít tedy vše, co má dobrý obývací prostor, a to v takovém uspořádání, aby bylo možno podle potřeby rozsah vybavení rozšiřovat a vždy tvořit nové ladné celky.

To lze vyřešit jen a jediné určitou stavebnicovou soustavou, která jednotlivé předměty podle funkce různým způsobem postaví vedle sebe nebo nad sebe. Takovou soustavu navrhl doc. akad. arch. Jaroslav Fišer a je na obrázku znázorněna a podle ní jsou již kulturní jizby organizovány.

Po stránce architektonické jsou řešeny jednotlivé předměty svrchované funkčně bez zbytečných ozdob. Krása je hledána jen v ladných proporcích, hodnotném materiálu a v pravdivém přiznání lapidárních konstrukcí. Účelnost, jednoduchost, důkladnost a pohodlí, to všechno jsou podmínky dáv-

- 1 STOLY
- 2 ŽIDLE
- 3 PRACOVNÍ STŮL
- 4 ŠACHOVÝ STOLEK
- 5 KŘESLA

- 6 KNIHOVNIČKY HLUBOKÉ
- 7 KNIHOVNIČKY MĚLKÉ
- 8 GRAMOSKŘÁNKA
- 9 PODSTAVEC POD PLASTIKU
- 10 KAMNA
- 11 KOBEREC

Půdorys kulturní jizby pro střední vesnici.

no již respektované u našeho starobylého tak zv. selského nábytku.

A tak shledáváme, že moderní nábytek, řešený uvedeným způsobem, stává se jakoby příbuzným zmíněnému selskému zařízení, při čemž se nám potvrzuje, že k tomu není ani třeba napodobovat staré řezby nebo ornamenty.

Každý jednotlivý předmět, t. j. židle, křeslo, knihovna, stůl atd. je v předloženém návrhu řešen jako stavebnicová jednotka univerzálního celku, a to se vši důsledností. Proto lze sestavit podle tohoto návrhu z několika menších stůlů jeden větší zasedací stůl, proto lze z několika dílů knihoven sestavit různě velké knihovny jako samostatné celky, proto lze z jednotlivých židlí sestavit i lavice a proto lze řadit knihovní díl přímo jako součást k psacímu stolu atd.

V návrhu je pamatováno i na řešení světelně technických problémů. Tak na příklad je pamatováno na možnost uložení moderních světelných zdrojů (luminiscenčních zářivek) do zvlášť k tomu účelu konstruovaných světelných říms, které jsou organickou součástí jednotlivých skříní.

Protože jednotlivé díly vnitřního zařízení kulturní jizby jsou úplně

stejného druhu jako jsou předměty určené pro bytové prostředí, může kulturní jizba vybavená podle předloženého návrhu dobře demonstrovat předpoklady pro správně vyřešenou obývací světnici zemědělce. Tedy i ona podmínka, aby kulturní jizba sloužila zároveň jako výstavní vzor pro bytové zařízení, je zde splněna. Seriová výroba všech předmětů kulturní jizby dává i předpoklad nízkých cen a stavebnicový systém skýtá tolik kompozičních alternativ, že každá jednotlivá jizba může být vyřešena originálním způsobem.

Je samozřejmé, že vybavení obytného prostoru tak, aby probouzel estetický výtvarný smysl jeho obyvatel, není zcela vyřešen pouhým nábytkem. Jde tu také o keramiku, vhodné nádoby ze skla a kameniny, obrazy, plastiky a v neposlední řadě i o naplnění knihoven takovými knihami, které mluví k budovatelskému dnešku a zítřku a které mají lví podíl na výchově a na budování nové vesnice. Souhrn výrobních i distribučních prostředků k tomuto bohatému programu šťastně a účelně soustřeďuje družstvo Dílo, kulturní služba JZD, která byla určena k tomu, aby všemi těmi to prostředky sloužila kulturnímu rozvoji JZD.

Božena Němcová bojující

Julius Fučík

Jen biedermeierovská neděle ti ukazuje muže a ženu vedle sebe. On v cylindru a ve vysokém límci, který mu svírá hrdlo, ale i toporně zvedá hlavu, budě tak žádané zdání důstojnosti. Ona v krinolině, která poutá její pohyb, ale dodává jí zdání vznešenosti. Oba jsou stejně důstojní a stejně vznešení, protože stejně spoutaní. To je vidíš vedle sebe v neděli cestou do kostela nebo na procházce, povinné reprezentaci před sousedy.

Ale všední den této společnosti nezná dva rovné tvory různého pohlaví. Zná muže — pána a velitele rodiny; a ženu — „domácího skřítku“, tvora poddaného a oddaného, z jehož potřebného počtu „p“ jsou dvě nejparametihodnější: plotna a postel. Mezi nimi je, mezi nimi smí být celý jeho obzor. Co je navíc, je škodlivé, ledaže je to opět pro potěšení muže. Žena této společnosti smí znát jen povinnost svého těla, svého ducha, svého citu. Nesmí znát práva těla, práva ducha, práva citu. N e m á práva.

Oheň vstupující do mrtvého moře. Celou svou vášnivou bytostí dostává se Němcová do sporu s tímto vševládoucím názorem na ženu a její bezprávnost, bojuje s ním a musí bojovat, aniž po tom touží. Je to zápas, kterým se Němcová stává první vpravdě moderní ženou českou; ale platí za to svým životem.

„Touha ta spočívá v duši mé jako kapka, která nevysychá ani neodtéká, ale věčně se třpytí jako diamant; je to ona touha po neskonale Kráse a Dobru, je to ona touha, která člověka z prachu povznáší... Touha ta spojena s láskou, láskou opravdivou, ne k jedné osobnosti, ale ke každému člověku, k veškerému lidstvu, láska, která nezáhá odplaty, nalézající sama v sobě vše, snaha státí se vždy lepší a Pravdě se sblížití, to je můj ráj, moje štěstí, můj cíl. To mi dodává síly, to mne blaží, a bez té lásky, co bych byla?“

(Z dopisu svému muži.)

Nechce se podobat muži. Chce rovné právo s ním.

A především: nezádá si toho z marné pýchy, jen pro lepší žen, ale pro lepší všeho lidstva, tedy i mužů. Vyslovuje nejuvědomělejší, přímo revoluční poznání, že jen společným úsilím mužů a žen je možno dosáhnout dokonalejší organizace světa a že muž, který nechápe význam osvobození ženy, marně plýtvá slovy o svobodě vůbec.

Upírá muži vlastnictví dítěte, jako mu upírá vlastnictví ženy. Je to frontální útok na „pána a velitele“, vedený za osvobození ženy, dítěte i muže.

V tom je buřičství Boženy Němcové nejuvědomělejší a nejdůslednější. Tu má její intuíce nejpevnější podklad v životní zkušenosti a naopak, tu má její buřičství pro její život následky nejosudovější.

Pátráš-li po praméních socialismu v české literatuře z poloviny devatenáctého století, shledeš je jistě někde v blízkosti Boženy Němcové. Přita-

hovala a byla přitahována každým, kdo myslel, nebo snil o dokonalejší organizaci lidského společenství.

MLÁDÍ. To je její společnost. Mladí skutečné, mladí názorové, mladí společenské třídy, teprve zdaleka si uvědomující svou jsoucnost a své poslání, mladí bojovné a bezohledné k ničemnosti a zápecnictví, mladí odvážné jako naděje budoucnosti.

„Kdopak se stará o chudého? Nikdo; ten ať si hladem umře. — Trpkost, jaká v takových slovech leží, nedá se vypsát.“

„Jsme-li žebráci, nabývá svět pro nás docela jiné podoby.“

A to je opět něco u nás zcela neobvyčejného, dotud neslyšeného. Básnická parafráze poznání, že společenské bytí určuje vědomí člověka a bytí, že je zcela reálný, hmotný proces života. Že svět není pro všechny lidí stejný, a to ne proto, že si ho mohou různé představovat, ale proto, že ho musí různě vidět, stojí-li na různých stupních procesu životní obnovy.

Toho dne, kdy se začneš dívat ke skutečným pramenům života, začneš se znovu učit historii. Kdy přestaneš vidět lidi ve vzduchoprázdnu nebo jen v odvozených skutečnostech a spatříš je živé vedle živých, s nimi nebo proti nim v reálném procesu bytí, změní se ti i jejich ustálená podoba. Tak také uvidíš, že Božena Němcová není jen sladká, okouzlená duše, jen spanilá žena se srdcem bez konce toužícím a s nepochopitelně krutým osudem; také ne jen trpitelka, hodná pozdní a nepotřebné lítosti; ale i duše odvázná, žena nová s krásným, nejlidštějším srdcem buřiče a s osudem bojovníka.

(Z knihy „Božena Němcová bojující“.)

Kamenný život

Vidím před sebou malou sošku, bílou sádku a čistou jako alabastr. Tak ji, nekonečnou ve víře v dobro a lásku stvořil z tvrdé hmoty sochař Jan Komárek a dal ji vdechnutí vidiny.

Ano, vznikla ze snu. Tak ji vidával umělec v jasných vidinách, tak ji cítil hlasem dějin a prožíval její krásu a věčnost.

Sochař ji viděl v tvářích lidu. Nevznikla náhodou. Byl to snad nejkrutější rok. Padaly závoje víry, všechno falešně se řítilo kamsi dolů, do propadlišť faleše. Byla to první léta okupace, lidé prohlédali všechno, co jim nepatřilo, co bylo kočiží zlato a učili se vidět jasně a čistě. Tehdy, v roce 1940 bylo výročí, sto dvacáté od její smrti. Každý si ji připomněl. Pro její sladkou řeč, pro její harmonickou krásu, dobro a něžnou naději, kterou skládala jako staré stříčky na památku budoucím. Pro její tvrdý a vytrvalý boj. Tenkrát ji také znovu objevil Julius Fučík...

Náš sochař ji vzal na chvíli lidu z laskajících rukou. Viděl ji bojovnou, bez zjevných gest a bez pathosu. Nemá pathosu, nemá ani velkých, ani malých slov svého století. Nemá revolučního povznesení velkého roku, ježž prožila. A přece je revoluční a a přece je bojovná. Sedí velká pani s knihou v ruce! Tak jako prostě ženy na Náchodsku, na Domažlicku, v okolí Prahy, na Slovensku, kde je poznávala. S knihou v ruce a tím se od nich, vypravěček z paměti, liší.

Komárkova Božena Němcová vypravuje. Vypravuje nezměrnou světovou řečí, s níž se tehdejší lid laská jako s dítětem, znovu nalezeným. Vypravuje o své době a o svém lidu prostě a je to víc, než výstřely a fanfáry. Je to velká revoluce, o čem vypráví. Říká, že člověk je stvořen pro lásku a svět, říká, že žena a člověk vůbec není svoboděn. Ukazuje vpřed. Tuší ve svém houpavém, sladkém slově babiččině, ve svých lidech z podzámčí a z pohoří a dolin nádherný, nový svět. Vypravuje o tehdejší životě a její slovo zapaluje ohně poznání, že je třeba přeměňovat život, aby bylo možno dobře a měkce žít. Vypravuje svému lidu a vypravuje celému století, i našemu dnešnímu lidu o tom, jak bylo třeba až k smrti bojovat za život.

Sochař chtěl objevit její něhu. Dal jí ženskost toho druhu, které typisují a představují dokonalost. Dal jí vznešenost. Dal jí pravdivost. Můžeme říci, že jeho dílo je symbol. Je to znak, je to podmanivá čistota, jak ji zbásnil Halas.

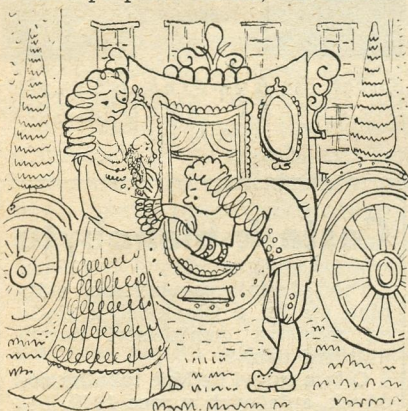
Sochař usiluje o konečný, řeckněme absolutní výraz svého hrdiny. Tak jako vytvořil pro nás všechny Aleš svého Žižku nebo Myslbek sv. Václava. U Boženy Němcové se podařilo říci tímto kamenným slovem to, co chtěla sama.

Sedí a vypravuje, a my ji budeme poslouchat do věčnosti. Slyšíme heroický hlas, heroický tichem zaujetí a pevné víry v hlubinu lidské, trvalivé duše. Slyšíme tolik čistě pravdy. Její hlas bojuje za pravdu, za poctivost a za ryzí lidský charakter. Bojuje ještě dnes.

M. S.

BOŽENA NĚMCOVÁ V ZÁMKU A V PODZÁMČÍ

Když paní do zámku přijela, čekali ji úředníci a tam ji vítali: tak ona to měla ráda; pan důchodní pomáhal jí z kočáru, pan správce chopil se šálu jejího, jež v kočáře ležet nechala, a písař jakkoli by nejraději Kláře k službám býval, uposlechl pokynu správce, a skočiv ke kočáru, chtěl vzíti do náručí psičku. Sára myslíc, že pro ni sahá, nahýbala se k němu, když ale po psíku sahal, zlostně ucukla, a sama po psíku sahala, ten ale obě-

ma proklouznuv, dolů s kočáru skočil. Písař se rychle po něm sehnul, pes ale pod kočár utekl. — Tu Sára vykřikla, paní se ohlédla, a vidouc psa pod kočárem, také vykřikla, jako by již po něm bylo. — Strhl se povyk pro nic za nic, neboť se psíku pranic nestalo: „ale kdyby koně byli trhli kočárem, jaké nestěstí by to bylo“, opakovala Sára ustavičně, Jolinka k srdci tisknouc, a při tom vždy na písaře jedovatým okem šlehla.

Ubohý písař dělal si naději, že se stane pojezdým, byl k tomu oprávněn, myslil si již na hezkou hospodynku, a tu mu pan správce, když bylo po vítání, povídá: „No vy jste to vyvedl, bude div, stanete-li se nyní pojezdým. Třeba abyste si psičku udobřil, sice je po všem!“

„Když mám za štěstí svoje psovi děkovat, raději je budu hledat jinde. — Já myslím ale, že bude pán podle zásluh a spravedlnosti jednat.“ — řekl písař zkormoucen.

„Což je to platno — paní vládne pánem, a paní zase vládne mamsel a pes. — Jinou radu vám nemohu dát, než abyste se mamsel zavděčil a zase jí vládl.“

„Nikdy to neudělám, té zlé sám kořit se nebudu, aniž snad psovi tlapky líbat.“ — hrdě prohlásil písař.

„Můj zlatý Kalino, někdy třeba i čertu svičku zažehnout!“ — usmál se správce, který písaři přál.

Když se u kříže rozložili, položila matka Josifka do trávy, přikryla ho sukní, co v ranečku schovanou měla. Kromě té bylo tam jen několik kousků chatrného prádla a malý dřevěný

koník, Vojtěchova to památka od otce, již si schovával, že jí dá zase Josifkovi, až si bude umět hrát.

„Co si počneme, děti?“ smutně tázala se Karásková, pohlízejíc na bledé dítě, nad jehož tvář držel Vojtěch veliký list lopuchu co stínidlo. „Kam se podějem, kterak mohu doufat pomoci od cizích lidí, když jsem břemenem těm, kteří mě znají, a pro něž jsem pracovala, dokud síly stačily?“

„Mlčte, mamičko, mlčte, půjdeme do vsi, víte, že nám radila stará Dorotka, abychom šli, že ve vsi almužnu neodepřou a že nás nechají vyspat na seně. Počkejte, já poprosím některého sedláka, aby vás u sebe nechali, že jim budu zadarmo husy pást, a oni tak udělají, uvidíte, a pak vám bude hned lépe.“

„Ach, synku, já věřím, snad by nám bylo ve vsi líp; když by mně Pán Bůh trochu pomohl, selkám bych šila, ale už je pozdě. Kterak se kam dovleku, nemám žádné síly v nohou, mám je oteklé, těžké.“

„Půjdeme zvolilinka, mamičko, já ponesu Josifka celou cestu sám, můžete se na mne opírat, mamičko.“

„Ach, dítě moje!“ vzdychla matka, pak vzala chlapce za ruku a dala se do pláče. — Chlapcovi se zalily oči nad matkou. Josifek se trochu probouzel a tvář jeho svažetělá zesínávala, stahovala se k pláči.

„Co je ti, broučku? Máš hlad a žízeň, vid'? Pystičky máš okoralé! Bože, já ti nemám co dát,“ naříkala matka; vzala studené ruce dítěte do svých a dýchala na ně.

„Maminko, já poběhnu do zámku, snad si tam něco vyprosím, a koupíme Josifkovi trochu mléka, počkejte zde,“ vzhopil se Vojtěch a hned se měl k činu.

„Ne, Vojtěchu, nechod' do zámku, víš, že tě tamodtud oнеhdy vyštvali, nechod' tam, třebas by tě bili.“

„I to byl jen lokaj, co mě vyhnal, vodil tam psíka a ten na mne tolik štěkal; stará Dorotka povídala, že když půjdu, abych šel ke kuchyni, kuchář že je dobrý, dá, když přijde žebrák, nebo stará klíčnice, ta že dá každému žebrařkovi po krejcaru. — Jen se nebojte, mamičko, já dám pozor, aby mě neviděl lokaj!“

„Copak je ti to platno, jak přijdeš k zámku, musíš do kuchyně a kamkoli chceš, okolo vrátnice, a kdyby tam i vrátný nestál, jsou tam uvázání velcí psi, kteří na každého štekají, a to vrátný vyjde.“

„Projdu zahradou, plot je nizoučký, lehko přiskočím a skrze keře se nějak do kuchyně provleku.“

„Och, hochu, takových cest nikdy nehledej; jen vždycky přímo. — Lidé všude jsou; hlídači by tě chytili a ptali by se, kudy to chodiš; přišel bys do hanby. — Chraň se toho, dítě.“

„Nepůjdu, maminko, půjdu tedy

přímo, — dá Pán Bůh, že nikoho nepotkám a do kuchyně se dostanu,“ řekl chlapec a odhodlaně se od matky obrátiv, pospíchal k zámku. Matka zůstala sedět u dítěte.

Slunce hodně páliło, ale dítě bylo studené, ač mělo pod sebou i peřinku ještě a v sukní zaobalené bylo. Ani dýchání matčino nebylo s to ručky mu zahrát. — Oči jeho byly obráceny k modré obloze a neobracely se po matce — okolo úst svaly mu pohrávaly, celý obličej dostával jinou podobu, — a dech byl těžký. — Matka se strachem na ně hleděla, vždyť se na ni smávalo vždy, hladilo ji a rádo rámě kolem krku ji otáčelo, a to po prvé, že se na ni neohlíželo. — Od narození byl Josifek již chorý, slabý takže bezmála rok starý ani nemluvil, ani sedět neuměl. Tělo jeho bylo vyčudlé, a když matka ruce a nohy mu líbala, vždy nad ním plakala a myslila si: bylo by ti lépe, kdyby si tě Pán Bůh vzal, ale v nejbližším okamžiku je vroucné k srdci vinula a poslední krůpěj krve by byla dala za jeho zdraví a život. — Když viděla dítě tak zcela změněné, bolestné tušení projelo její duši hlasitým pláčem, ruce lomíc, vrhla se pod kříž na kolena. — „Tatičku nebeský — smiluj se — u lida není smilování — povolej nás k sobě — Josefe oroduj za svoje nevinné trpící děti — za svoji Kateřinu — před trůnem božským! — Smilování — sice si musím zoufat!“ — naříkala srdce pronikajícím hlasem. — Dlouhou chvíli se tak modlila a plakala, tu ji vytrhl Vojtěchův hlas, který běžel cestou od zámku, z daleka na matku radostně volaje. — Matka ohlédla

se po dítěti a vidouc, že očka zavřelo a tiše dýchá, kynula přicházejícímu chlapci, aby byl tich.

Chlapec přiběhl všecek uchvácen radostí a během.

„Ma-ma-maminko, — podívejte se co mám!“ — zadychoval se a vytáhnul z jedné kapsy kus pečené, z druhé krajíc chleba, drobký rozličného

masa a pečiva, všechno to matce do klína kladl, dívá se s radostí na její udivenou tvář: „Vidíte, to se divíte, ale počkejte, ještě něco — zavřete oči, prosím vás, a neotvírejte je, až řeknu už.“

Matka skoro mechanicky udělala, jak chlapec chtěl, ten ale sáhl do nohavic, vytáhl z kapsy stříbrný dvacetník, vzal matčinu ruku, obrátil vzhůru dlaň, a na dlaň položil dvacetník, pravil tiše: „Už!“ — Matka otevřela oči a uviděla dvacetník, až se lekla. „Probůh, kdo ti to dal chlapče — šel jsi?“

„Přímou k vrátnici, mamičko, ale modlil jsem se celou cestu, aby mi Pán Bůh dal potkat se s dobrým člověkem. Přijdu k vratům, stál tam ten tlustý vrátný a zpíval si; myslím jsem, to je dobře, když si zpívá, nebude na mne zlý, — prosím ho, aby mě pustil do kuchyně, že si chci u pana kuchaře kousek jídla vyprosit. „Milý hochu,“ povídá, „tam já nesmím žádného žebráka pustit; a pan kuchař by ti sotva co dal. — Jdi do dvora, tam spíše co dostaneš.“ — „I,“ povídám, „tam jsem byl nedávno — oni by mně hřešili,*) když bych přišel zase.“ — „Ty jsi nějaký nezbeda, vid', a co dostaneš, zase promarníš?“ — ostře se na mne obořil, — až mě to bylo líto. — Povídám mu, čí jsem, a že jste nemocná i Josifek. — Obrátil se a přinesl mi ze stavení tušen kousek chleba — a povídá mi, abych si přišel třeba každý den pro takový, — ale k němu do vrátnice. — Chtěl jsem ho prosit o krejcar, abyste mohla koupit mléka, ale styděl jsem se. — Když jsem chtěl odcházet, přišla k nám od zámku nějaká panička. Vrátný jí hned řekl: „Nemáte, panno Klárinko, pro toho malého chlapce něco k snědku?“ a hned ji vypravoval o tatínkovi, a že ho dobře znal. Panna Klárinka se mě ptala na vás, a když jsem jí všechno pověděl, plakala, a to mi všechno přinesla, i ten dvacetník. — Ta musí být hodná, maminko. Povídala, abych si každý den asi ve dvě hodiny s poledne přišel do vrátnice, že mi pan Kohout — to je ten tlustý vrátný — vždy něco k jídlu dá pro všechny, a kdyby tam on nebyl, že se dozvím, kde jídlo hledat. — Ještě mě pohladila a tak se na mne pěkně podívala jako vy. Vidíte, maminko, to mi Pán Bůh dal, že jsem tam šel, mně už ráno jako by něco šeptalo: jdi do zámku.“

Matka neřekla nic, ale odloživši jídlo do trávy, klekla pod kříž a pomodlila se, a chlapec klekl vedle ní.

Když Pánu Bohu poděkovala, že ji dobrodince seslal, začala jídlo rozdělovat, když ale největší a nejlepší sousta Vojtěchu dávala, nechtěl chlapec takovému dělení nikterak přivolit, — „Ale, mamičko,“ řekl, „vždyť já mám dobré zuby, dejte mi to tvrdší, to měkké si nechte, a ty sladké dobroty a buchtu dejte Josífkovi, ten se bude divat, a mléko až dostane, ale mamičko, já pro ně dříve doběhnu?“

„Ne, najež se dříve, on spí ještě. — Dojdeš pro ně k Hájkové; je to blízko. — Ta ti dá dobrou míru, je hodná žena, mnohdy mi dala na kaši, ale já

se pak styděla k ní chodit, má také dost starostí se svými. Posilni se, hochu, pak půjdeš. — Bože, jakých to věcí!“ — a matka s chutí pustila se do jídla s chlapcem.

Nějaký z první třídy obyvatelstva městského šel kolem po cestě; vida, že jedí maso, myslil si: „Ta žebratina, nařiká to, jako by hladem mřeli, a zatím se to má dobře. I copak těm je nejlíp, nemusejí se o nic starat.“

Matce i chlapci dobře chutnalo. — „Ti páni se mají dobře, Bože, a takové jídlo má prv ten panin psíček každý den a ještě lepší.“

„Inu, chlapče, kdo všeho dost má, rád tím plytvá.“

„Proč to raději nedají chudým?“

„Svtý hladovému nevěří, a kdyby věděli, jak je zle mezi lidem, přece by snad dali, ale to oni nevědí, milý hochu. — Až zase tu dobrou pannu uvidíš, řekni jí, kdyby měla nějakou práci pro mne, až, dá-li Bůh, se trochu posilním, že ji budu ráda pracovat, ať je to cokoli. — Pán Bůh ti to zaplatí všechno.“ řekla matka, odkládaje jídlo, co zbylo, do uzlíčku, buchtu ale položila vedle dítěte — a drobečky zanesla na mravenčí hromádku.

„Aby měli také posvícení,“ povídala. — Vojtěch vzal buchtu a položil ji na sukni, jak na ni bratříček ležel, aby ji hned viděl, jak se probudí. — „A teď doběhnu pro mléko, aby se Josifek také radoval, on beztoho asi od hladu je tak smutný, — vidíte, maminko? Už se několik dní ani nezasmlál na mne a je tak tuze bledý, — a studený.“

„Ach, já se bojím, že Josífkovi nebude žádná pomoc.“ smutně řekla matka, sedajíc vedle dítěte.

„I bude, mamičko, neplačte, počkejte jen, až se bude mít teď dobře; víte, že vám řekl pan doktor, že mu jen to pomůže. — Tak mi dejte ten dvacetník a povězte, iak mám říct?“

„Tu máš dvacetník, dej ho paní Hájkové, ona ti dá židličky mléka a drobné nazpátek: dobře tv peníze schová a — řekni jí, kde nám je Pán Bůh nadělil!“

Vojtěch vzal od matky peníze, strčil do kapsy a byl již na obratu, an tu náhle Josifek oči otevře — naň je opře.

„Josífk!“ zvolal Vojtěch a vzal buchtu, chtěl ho ještě potěšit, než odběhne, ale matčin hlas ho zastl. —

„Nech,“ zvolala — a položivši ruku na čelo, studené jako led, úzkostlivě volala: „Josífk, Josífk!“ — Neznáš mě? Dítě! Pán Bůh s tebou!“ — Nahнула se nad jeho obličej, aby mu byla v zrak — dítěti se ale oko obrátilo nomať v sloup — kalilo se. — Matka třesoucí se rukou sáhla po srdcečku, zdálo se jí, že bít. — „Josífk!“ zalkala — „Josífk!“ volal pláčím hlasem Vojtěch. Dítě neotevřelo ústa jako k úsměvu — a oddechlo si zlehka jako ptáče ve spánku. — Byl to poslední vzdech.

„Copak je mu, maminko?“ — ptal se Vojtěch polekán.

„Umřel“ odověděla matka, bezzvukným hlasem, a bolestí přemožena, sklesla na zem vedle mrtvol dítěte. Z knihy „V zámku a v podzámčí,“ kterou vydalo družstvo Dilo.

Sochař Jan Komárek, tvůrce plastiky BOŽENA NĚMCOVÁ, kterou vydalo dD.

Cesta k blahobytu

Proč dostali zaměstnanci státního statku v Cerekvici u Hořic od ministra zemědělství darem kulturní jizbu?

O tom mluví nejlépe tabulka do- dávek, splněných v roce 1949.

Splnili plán a dodali:

Hovězího masa 92.746 kg,

t. j. 112.34%.

Vepřového masa 314.416 kg,

t. j. 112.20%.

Mléka 1.219.138 litrů,

t. j. 129.90%.

Vajec 183.894 kusů,

t. j. 129%.

Drůbeže 5.737 kg,

t. j. 125.8%.

Také v obilí splnili plán a ode- vzdali veřejnému zásobování:

Pšenici na 112%.

Zito na 100%.

Ječmen na 140%.

Také v kvalitativním plánování dosáhli Cerekvičtí velkých úspě- chů. Zvýšili průměrný výnos obil- nin a užitkovost zvířat. To je nejdůležitější, dobyt ze země více a více.

Taková je cesta k blahobytu. Je to cesta úspěšná a budeme z ní mít užitek všichni.

Proto dostali Cerekvičtí kultur- ní jizbu. Dávají národu obživu a starají se, aby krajíc chleba byl větší a chutnější. A republika jen vrací: zvyšuje jejich životní a kul- turní úroveň.

Socialismus znamená, aby se všem vedlo lépe. K tomu je tře- ba, aby celá dělnická třída ná- sledovala příkladu úderníků a aby každý vyráběl více, lépe a laciněji.

Klement Gottwald.

*) hubovali.

Jak vypadá kulturní jizba?

Celé zařízení kulturní jizby sestává z 18 knihovnických dílů mělkých a hlubokých, rozkládacích a pevných stolů, židlí, několika křesel a malých konferenčních stolků. Toto zařízení doplňuje pracovní stůl.

Knihovnické díly mají rozměry 80x80 cm a hloubku 25—45 cm. Hluboké díly máme buď se skly nebo s dveřmi. De jednoho mělkého dílu může být navrženo 80—100 svazků knih (podle rozsahu stran). Tyto rozměry byly voleny ze dvou důvodů: jednak mohou být vyráběny seriově, což nám zaručuje, že je budeme mít stále k dispozici. Druhou, a to velkou předností těchto knihovnických dílů je, že je můžeme libovolně a v různých obměnách sestavovat a kdykoli podle potřeby doplňovat. Je to nesporně velmi důležité, protože víme, jak bývají na př. obecní knihovny přepřeny a jak bývají knihy uskládovány, nepřehledně ve starých skříních a regálech často ve dvou i třech neviditelných řadách za sebou.

Rozkládací stoly mají rozměr 120x80 cm a jsou 78 cm vysoké. Po rozložení dosáhneme délky 190 cm. Sestavením několika stolů získáme větší nebo menší zasedací stůl pro pracovní schůze. Tyto rozkládací stoly

mají velkou výhodu v tom, že jejich jednoduchá konstrukce umožňuje lehoučnou manipulaci při rozkládání a zabíráje při nabobtnání vodících listů obtížnému rozložení stolu.

Forma a důslednost konstrukce židle připomíná na první pohled selaskou židli. Není to však prostá napodobenina staré formy. Forma zde vyrůstá logicky jak z funkce pohodlného sezení na jedné straně a přirozeného charakteru užitého materiálu na straně druhé.

Tvar a rozměry těchto židlí dovolují jejich sestavení do lavice a tím docílíme vyklizení místnosti, aniž by se někde zbytečně židle hromadily. U židle je dodržena výška 78 cm jako u stolu a proto při zasunutí není nikde narušena výška.

Z křesel a konferenčních stolků mohou se sestavit podle místnosti různé kombinace. Křesla jsou jednoduchá s pérovým čalouněním, polštáře jsou lehké vyměnitelné pro snadnější čištění. Stolký mají kruhový průměr 65 cm s plnou dřevěnou deskou. Pracovní stůl je 160x80 cm veliký a 78 cm vysoký. Při výrobě tohoto stolu jsme se nechťeli vázati na staré typy kancelářských stolů. Pod

deskou stolu jsou připevněny jednoduché police, na které se mohou odložit různé příručky a knihy potřebné při práci a studiu. V desce stolu je zapuštěna skříňka pro uložení psacího náčiní, inkoustu, kalendáře a různých maličkostí.

Každá kulturní jizba je základem kulturního a osvětového domu na české vesnici. Při postupném doplňování a narůstání kulturních jizeb jednou zjistíme, že je mála a že nedostačuje pro všechny úkoly na ni kladené. Objeví se nám výhoda shodných rozměrů a seriové výroby u těchto jednotlivých typů nábytku. Docílíme toho, že kulturní jizby můžeme snadno přemístiti do kulturních osvětových domů bez obavy, že by nevyhovovaly. V každém případě z nich vytvoříme prostor výtvárně hodnotný, funkčně vyhovující plnit svůj úkol a poslání — šířit bytovou kulturu na české vesnici.

Z toho vidíme, že takto vyřešená kulturní jizba má řadu výhod: Především se hodí do každého prostoru. Snadno se skládá a sestavuje podle toho, jaký prostor máte k dispozici. Vestaví se stejně dobře do malé, jako velké místnosti. Také tvar místnosti nerozhoduje. Skládačka, která tvoří

Naše práce změní svět

Dokončení se str. 2.

žádoucí. JZD mají důsledně použít všech agrotechnických opatření a všech vymožeností vědy, především velké vymoženosti sovětského zemědělství pro zvýšení hektarových výnosů a užítivosti dobytka. Zde nepostačí všeobecná opatření, nýbrž JZD musí promyslet pro každou důležitou plodinu zvláštní opatření, tak jako je to také uvedeno ve vládním usnesení pro jarní práce. Stejně tak musí zajistit na příklad veřejné orgány výrobní plán podle jednotlivých kultur a podle výrobních podmínek v jednotlivých obcích. Tak bude možno konkrétně pomáhat malým a středním rolníkům a hájit je před vesnickým bohatcem. Proto je v zájmu malých a středních rolníků, aby prostřednictvím JZD uzavřeli celoroční smlouvu se státními strojními stanicemi, a v ní aby byla pevně určena také všechna nutná agrotechnická opatření, ke kterým se vzájemně zaváží JZD i státní strojní stanice. Strojní stanice určí pro jednotlivé obce tytéž strojní brigády a stanice, brigády a traktoristé budou odměňováni také podle výsledků úrody. Tím budou mít strojní stanice stejný zájem na výsledku jako rolník. Proto se budou strojní stanice snažit provádět orbu a podmítku tak, prosazovat ve smlouvách takový osevní postup, travoplní systém, společný osev, užívání šlechtěných osiv a sádí, takové hnojení, včasné a správné obdělávání půdy a ošetřování kultur, aby úrodnost půdy byla zvýšena, výroba zdokonalena a hektarové výnosy vystupňovány. JZD a strojní stanice budou mít přesnou mapu o osevních plochách, o jednot-

livých kulturách a osevním postupu, o společných osevech, zavádění travoplního systému, aby mohly být výrobní plány JZD a výrobní plán strojních stanic vzájemně srovnány. Tím se stane smlouva JZD se strojními stanicemi základní součástí výrobního plánu družstva, jako důležitá podmínka pro zvýšení zdokonalení výroby.

K dokonale organizaci jarních prací přispěje také, když si vyměníme zkušenosti o tom, jak spojujeme výrobní a pracovní plán JZD s finančním plánem, rozpočtem a provozním účetnictvím. Víte, soudruzi a soudružky, že jsou to složité úkoly pro naše JZD, ale také pro naše družstva platí, a b y každý byl hospodářem na svém úseku práce. A bez řádného finančního plánu nelze dobře organizovat ani jarní práce, ani celoroční činnost JZD. V této práci si pomáháme rychlým školením účetních a instruktáží za pomoci patronátních závodů a ústavů lidového peněžnictví. Praxe vás přesvědčí, že naši malí a střední rolníci, tak jako to dokazuje s. Hošek, s. Málková, Nimza, Sladký z českých krajů, Habai, Reumer ze Slovenska a mnozí další předsedové, funkcionáři a funkcionářky JZD, budou nejen dobrými pokladníky a správci výsledků společného hospodaření, ale též spolehlivými a starostlivými hospodáři na velkém díle socialistického zemědělství.

Připomeňme si, že toto naše dílo je součástí velikého přebudování světa. Připomeňme si, že zatím, co naši malí a střední rolníci z Čech i ze Sloven-

ska orají a sejí pro bohatou úrodu pracujícího lidu, v kapitalistické Americe pro bohatou úrodu žádali zrušit 1—4 miliony zemědělských závodů a 3 miliardy přebytečných vajec žádali použít jako hnojiva, neboť jejich 13 milionů nezaměstnaných a polozaměstnaných dělníků nemá za co koupit potraviny. Připomeňme si, že v naší republice malý a střední rolník klidně pracuje na své půdě, v zmarshallizované Itálii rolníky střilejí, když žádají, aby půda velkostatkářů patřila těm, kteří na ní pracují.

Vzpomeňme si, jak to kdysi bývalo také v našich vesnicích. Proto jsou pravdivá slova jednoho z vás zde:

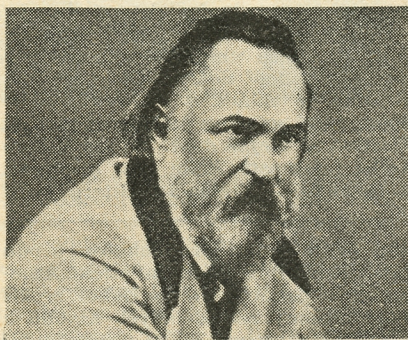
„Až my, družstevníci, budeme předávat výsledky své celoživotní práce svým potomkům, nebude bilance našeho života taková, jakou byla bilance života mého otce. Náš život nebude jedinou velkou starostí o splátky na dluh. Náš život bude naplněn radostnou a tvořivou prací, která nyní na vesnici není už hanbou a potupou, ale větší ctí a slávou.“

Nezapomeňme však, přátelé, také, komu vděčí naši malí a střední rolníci, že práce pracujícího člověka měšť i venkova také u nás se stala věcí ctí a slávy. Nezapomeňme, komu vděčíme, že český a slovenský rolník oře na svých polích v pokoji, míru a bezpečí, a že spolu s pracujícím lidem měšť je pánem ve svém domě.

A proto, vědomi si závažnosti slov presidenta republiky Klementa G o t t w a l d a, že „nebude u nás socialismu bez přechodu vesnice k socialismu“, učiníme vše, aby vzorně provedené letošní jarní práce přinesly dobrou úrodu a byly dalším posílením našich JZD v budování socialistického zemědělství v naší vlasti!

*Helena Malířová,
česká pokroková spisovatelka, autorka
několika pozoruhodných románů
a řady povídek a feuilletonů, zemřela
před 10 lety.*

*I. A. Herzen,
ruský revolucionář a publicista,
zemřel v Paříži před 80 lety.*

*M. A. Šimáček,
významný český romanopisec na rozhraní
XIX. a XX. století narodil se
před devadesáti lety.*

osazení kulturní jizby neklade velké nároky na místo, je lhostejné, jsou-li v místnosti rovné stěny, nebo více oken.

To bylo zvoleno proto, aby na vesnicích, kde není dostatek ideálních místností, bylo možno bez nesnázi kulturní jizbu zařídit. A nejen to. Kulturní jizbu si můžete upravit i podle svého vkusu. Skládačka nám umožňuje stavět do výšky i do šířky a umisťovat jednotlivé kusy nábytku tak, že se to hodí pro naše poměry a někdy i pro vaše místní zvyklosti.

Při tom jsme se snažili, abychom osazení kulturní jizby provedli tak,

aby poskytovalo všestranné použití. Skládačka několika malými úpravami vytvoří klubovní prostředí, zasedací síň, čítárnu pro 20—25 osob, půjčovnu knih, pracovnu, jednací síň. Rozložením stolů, libovolným přesunutím židlí, konferenčních stolů a křesel získáme řadu variací, účelově přizpůsobených, té které vyjmenované funkci. Právě tak můžeme ze skládačky vytvořit obřadní síň pro civilní sňatky, slavnostní prostor pro odezdání diplomů, vyznamenání, cen a odměn úředníkům. Kromě toho několika přesuny nábytku skládačky vytvoříme snadno výstavní prostor pro

malé výstavy obrazů, dětských kreseb, prací žáků, učňů, výstavy domácí lidové tvořivosti, výstavy ušlechtilých semen a osiv, atd. atd.

Jak je vidět, je účelnost sestavení kulturní jizby takřka nevyčerpatelná a proto se velmi dobře hodí pro mnohotvárný pospolitý život dnešní vesnice. To bylo také úmyslem projektanta K. J.

Pracovníkům na vesnici se takto dostane toho potřebného prostoru, elementárně důležitého, pro řadu funkcí, které musí na vesnici v pospolitém životě plnit.

Václav L o u d a.

Všem členům družstva Dílo!

V roce 1949 jsme z výtěžků předchozího hospodářského roku poskytovali členům družstva kromě členských cen našich knih a výrobků ještě další členskou výhodu ve formě 5% srážky z knih cizích nákladů.

Nová, spravedlivá politika nakladatelského podnikání si vyžaduje nové úpravy. Ceny knih byly podstatně sníženy, takže jsou dnes dostupny každému pracujícímu a budou se snižovat ještě dále. To vidíte zvláště na nových knihách, vydávaných kolektivními nakladatelskými organizacemi.

Tímto způsobem se vytváří pevná, nevýdělečná a přitom levná cena nové české knihy. Kniha přestává být navždy předmětem obchodní spekulace. Proto bylo sníženo také obchodní rozpětí knih-kupců a všech, kdož knihy prodávají.

Proto i my upouštíme tak jako všechna ostatní knihkupectví od dřívější 5% slevy členům na nákladech cizích nakladatelství. Výsledky společného družstevního hospodaření budou vráceny členům nižšími cenami všech výrobků družstva. Nikoli slevami, ale skutečně sníženými cenami jdeme do druhého roku pětiletky. Zvýšenou produktivitou práce a s vaší spoluprací, která se projeví zvýšeným zájmem o výrobky dD docílíme lepších výsledků. Snížili jsme i ziskové přírážky, takže členové dD dostanou daleko větší řadu skutečných cenových výhod.

Připravujeme pro své členy, především pro čtenáře, několik milých překvapení. Bude to na prvním místě nové uspořádání odběru knih, které daleko převyší slevy, které jsme vám poskytovali.

Abychom docílili co nejnižších cen, organizujeme masový odběr.

Už v příštích zprávách kulturní služby dD vás seznámíme s knihami, které dostanete od svého družstva za podmínek, které budou opravdu výhodné. Budou to krásné a cenné knihy, užitečné a pomohou vám k prospěchu i k radosti.

Kulturní služba dD.

Místním sdružením JSČZ

Koncem listopadu jsme rozeslali všem místním sdružením JSČZ přihlášku za člena družstva Dílo, kulturní služba JZD spolu s podrobnými informacemi o kulturní službě.

Mnohá místní sdružení nám dosud přihlášku nevrátila. Ta sdružení, jichž se to týká, prosíme, aby nám vyplněnou přihlášku s razítkem sdružení a pravoplatnými podpisy co nejdříve vrátila. Členský podíl a zápisné bylo za vás zapláceno ústředím JSČZ v Praze, proto je neplaťte!

Usnadněte nám práci.

Sdělujeme vám zároveň, že měsíčník kulturní služby JZD „Lidovou kulturu“ posíláme všem sdružením JSČZ zdarma každý měsíc. Nevracejte list, vyvěste nebo vyložte jej na přístupném místě a doporučte svým členům a obyvatelstvu své obce kulturní službu.

Je vaše, chce vám sloužit a proto používejte co nejvíce jejích služeb.

Družstvo Dílo, kulturní služba JZD.

Knihy přetvářejí svět

Oceloví lidé. Jsou skuteční a živí, jsou to lidé stalinské epochy, ukování ve výhni Velké vlastenecké války. Jejich duše se znovu zrodily v socialismu. Jejich srdce zahorela pro sovětskou vlast, kterou milovali proto, že v ní byla živa spravedlnost a krásný čistý svět, stvořený pro člověka. O takových lidech píše velký sovětský spisovatel Fedor Gladkov v románě „**Prísaha**“. Pojednává o vojácích práce, kteří v zázemi vyráběli zbraně pro Rudou armádu. Pochopíte, že toto jsou ti noví, socialističtí lidé, kteří dnes budují novou, socialistickou společnost a nejsou to nijak papíroví hrdinové lidstva. Kniha je brož. za 24 Kčs, vázaná za 42 Kčs.

Horolezci také tvoří jiný svět. Ne pro svou zábavu, ale pro vědu a užitek lidstva. Spisovatel A. F. Koptělov, který se narodil v hlubinách sibiřské tajgy, napsal poutavý román, líčící výstup horolezecké skupiny na štít Běluchy, sněžný útes, kde koná studie a odevzdává své výtky lidstvu. Je to román sportovní, ale i lidský a hluboce dojmavý zaujetím pro společné štěstí a práci. Líčení přírody a altajského lidu je krásné a podmaňující. Brož. 35 Kčs, váz. 60 Kčs.

Lid se musí bránit, ví-li, zač bojuje. V knize sovětského autora, Vladimíra Lidina „**A lid se bránil...**“ budeme číst o hrdinských partyzánech z řad prostých lidí, kteří sami od sebe, protože by za nic na světě nedali svou sovětskou zemi, vedli krvavou a vyčerpávající válku proti Němcům. Brožovaná kniha je za 96 Kčs, vázaná za 128 Kčs.

V SSSR vznikají miliony hektarů nových lesů. Jak to dělají a jakými myšlenkami jsou vedeni? Přetvářejí zemi, ruší pouště a přinášejí nesmírným bezvodým stepům vláhu. Tvoří nový život. O tom napsal sovětský spisovatel Konstantin Paustovskij krásný román „**Les zpívá**“. To ovšem není pouhý román. Je to významná láska lesu a přírodě, které budou rádi číst naši vesničané, protože každý člověk z vesnice miluje les. Knihu dostanete prostřednictvím Kulturní služby brožovanou za 50 Kčs, vázanou za 72 Kčs.

Povstání na bulharské vesnici. V roce 1923 povstali bulharští dělníci a pokusili se svrhnouti fašistickou diktaturu. Povstání bylo krvavě potlačeno a jeho vůdce byli zatlačeni do emigrace. Tehdy odešli i Dimitrov a Kolarov. Jak vypadal povstání na bulharské vesnici, líčí kniha Kruma Velkova „**Ves Borovo**“. Brož. za 23 Kčs, váz. za 43 Kčs.

Národ chudáků a bosých bylo staré, královské Rumunsko. Jeho lid, zotročený králem, šlechtou a cizím kapitálem, nevýslovně trpěl. Román Zaharia Stancu „**Bosý**“, líčí život a tragedii rumunského venkova na začátku dvacátého století. O smutném životě vesničanů vypráví bosý hoch Darie. Ale rumunští venkované si chtějí vybojovat lepší svět a soustředují své síly ke konečnému boji. A tak tento román je i dějinným obrazem, obrazem plným sytých barev a kouzelného prostředí rumunské vesnice. Je brož. za 100 Kčs, vázaný za 130 Kčs.

Válka změnila člověka Z jedné části lidí udělala tvory horší než zvěř. Druzí se v ní obrozovali a naučili se žít jinak — pro celý svět. Slavná spisovatelka Wanda Wasilewska líčí takového člověka, který se ve výhni války přetváří v nový, kladný lidský typ v románě „**Až světlo zaplane**“. Brož. 70 Kčs, váz. 95 Kčs.

Kamenná minulost. Vyšla nová obrazová publikace, která provede čtenáře po starých hradech a zámcích v českých zemích. Napsal ji Čeněk Chyský a úvodem ji opatřil dr. Zdeněk Wirth. Fotografie pořídil J. A. Palouš. Dějiny a události této „**Kamenné minulosti**“, jak se kniha jmenuje, ukazují tolik zajímavého poznání

památek a staveb. Výklad oživuje staré kameny a zdí a dává jim dech a tep jejich někdejšího života. Se 119 fotografiemi je tato publikace dalším velkým obrazovým dílem, které oslavuje někdejší děje našich zemí, po nichž zbyla jen mrtvá sláva. Kniha je brož. za 155 Kčs, váz. za 190 Kčs.

Životopis země. Zrození země, její osudy, přítomnost a její budoucnost jsou nesmírně zajímavé kapitoly stejnojmenné knihy George Gamora, kterou si můžete koupit brož. za 83 Kčs, váz. za 108 Kčs. Autor v ní vylíčil, jak se země zrodila ze slunce a mimoletící hvězdy asi před dvěma miliardami let. A potom sama dala život měsíci. A potom přišlo všechno živé, až po člověka, který si zemi podmanil a utvářel podle svých představ a potřeb. To je kniha poučení i zábavy, užitečná a důležitá.

Úchvatný život Mičurina je napsán v knize Vjačeslava Lebeděva „**Tvůrce rostlin**“. Geniální přetvořitel přírody, je muž ohromné prostředky, poskytnuté sovětskou vládou v závěrečné fázi jeho života a práce, umožnily tak úžasné objevy tvořivosti přírody, že se na vlas podobají zázrakům a divům světa. Mičurin však dal sovětskému lidu a celému světu velký příklad a vzor, jak se zmocnit zákonů přírody a přeměnit ji pro větší užitek člověka. Kniha vám zasléme brož. za 38 Kčs, váz. za 59 Kčs. Je vhodná zvláště pro mládež a mladé mičurinské pracovníky.

I kuchyně prožívá revoluci. Říká se, že kuchyně je všední den žen. A není to pravda. I v kuchyni lze tvořit dokonalé dílo. Od toho záleží zdraví a správný poměr k životu. Proto je dobře, když ženy dnešní doby se seznámí s moderními problémy kuchyně a poznají nové výzkumy. Marie Ůlehlová-Tišchová v knize „**Bok v naší kuchyni**“ se pokouší o takový souhrn a nástin teorie i praxe, dr. Kaizl v dodatku pak píše o výživě nemocných. Kniha je vázaná za 190 Kčs. Obsahuje návody a rady k přípravě jídel, ale není to typ zastaralé „**Kuchařky**“, jaké čítaly naše maminky.

Spiknutí proti republice. Před vánočními vyšla kniha, kterou budou číst se zaujetím statisíce lidí. A proč? Protože líčí obrovské spiknutí vysoké kněžské hierarchie, vatikánské politiky a vysokých hodnostářů církve v republice proti lidové demokratickému řádu. Pěkně, na základě spolehlivých dokumentů, napsali Alois Svoboda, Anna Tučková a Věra Svobodová knihu „**Spiknutí proti republice**“, vybavili ji mnoha obrázky, které jsou výmluvnými dokumenty. Dostanete ji za 45 Kčs.

KSC v boji za svobodu. O tom, jaký to byl strašlivý a nerovný zápas, dočtete se v této knížce. A budete žasnout, jak bylo za nacismu možné, aby bez přestání existovala ilegálně strana, která vedla lid, přesto, že nacisté vybíjeli, vyvražďovali a znásilňovali každého, kdo byl jen ve vzdáleném podezření. 25.000 zavražděných komunistů je bilance tohoto boje. Ale z něho vzešla svoboda národa. Uvědomíte si, čtouce tuto knihu, že bez KSC by svobody nebylo, že bez jejího obrovského obětavého zápasu by nebylo dnes naděje, že se budeme mít dobře. Kniha je za 53 Kčs brož., vázaná za 73 Kčs.

Život Jaroslava Ježka, zázračného, téměř slepého českého muzikanta, který stvořil tak jedinečnou a tak živou moderní hudbu, zachytil jeho druh Václav Holzknecht v knížce „**Tak žil Jaroslav Ježek**“. Ježkovo strádání, jeho chudoba, jeho téměř úplná slepota, jeho neohrožená a skoro zázračná energie, jeho jasná, čistá a kladná osobnost jsou něco, co se v životě tak hned nevyskytuje. Autor zachytil v knížce kus dějin slavného Osvobozeného divadla Voskovce a Wericha, s nímž Ježek srostl a bez něhož si Osvobozené málokdo uměl představit. Knížka vyšla v Knihovně Rudého práva a stojí 10 Kčs.

První soustavný pohled a pokus o zhodnocení nové české literatury po druhé světové válce přináší malá, ale obsahem důležitá knížka Josefa Štefánka „**Česká literatura po válce**“. Ji se dostává, byť neúplný, přece jenom spolehlivý průvodce po nové české literatuře českému člověku. Je lechce srozumitelná každému a i když její význam spočívá především v obecné snaze, vymezit a rozdělit nové poválečné literární úsilí s hlediska marxisticko-leninské estetiky, přece poslouží velmi dobře i všem těm, kteří se chtějí orientovat. Knížka je za 30 Kčs.

Německý lid v Německé demokratické republice vážně hledá cestu k lepší budoucnosti. O této otázce se u nás mnoho debatuje. Jsou lidé, kteří nechtějí rozumět. A přece, kdo jiný

Z ostatních výrobků objednávejte:

Družstvo Dílo

Kulturní služba JZD

Praha II, V jámě 10

Nášim spolupracovníkům!

Také družstvo Dílo přispělo generální socialisační linii. Za zjednodušování a soustředování nakladatelství odevzdalo od 1. I. 1950 své nakladatelské oddělení tiskovým podnikům čs. zemědělců „Brázda“.

Ponechali jsme si a stále zdokonalujeme distribuci kulturních statků. Soukromý nakladatelský sektor je úplně potlačen a výroba knihy je pevně v rukou kolektivních nakladatelství. Z velké části tomu tak je i v distribuci knih. Náš boj, vedený od roku 1945 proti šmelině s kulturou, kterou prováděli soukromí podnikatelé, se úspěšně končí.

Nakladatelské i knihkupecké kalkulace jsou dnes přesně stanoveny na potřebnou režii a úměrný zisk. Ceny jsou tedy pevné a neměnné. Kniha se může zlevnit už jen zvýšenou produktivitou práce všech zúčastněných pracovních odvětví.

Jistě s námi souhlasíte, že v plánovaném hospodářství by další soukromé výhody podvracely jednotnou cenovou politiku a proto jsme slevy i na t. zv. knihách vlastních zrušili.

Slevy jsou už obsaženy ve skutečně pronikavě nízkých cenách knih, které pro naši kulturní službu vydá nakladatelství Brázda. O tom se přesvědčujete na každé naší publikaci.

Prosíme vás, vážení přátelé, abyste nám dále pomohli v našem hlavním a jediném úkolu, t. j. masovém šíření pokrokové literatury. Svou kulturní službu budeme dále prohlubovat a zdokonalovat.

V Praze v únoru 1950.

Vaše
družstvo DÍLO,
kulturní služba JZD.

než právě my, kteří jsme od věků trpěli zlem německé expanse, musí mít zájem na každém hnutí, které německý lid přivádí na cestu rozumu. Čtete knížku Jiřího Žáka, „Brána je otevřena“, kterou napsal o novém životě německého lidu, poučiv se dobře poznáním a událostmi, které k tomu vedly. Dostaneme ji za 10 Kčs.

Sovětský člověk je pro ostatní svět ještě hádankou. Ne tak už pro nás, kteří víme, že v socialismu se člověk přeměňuje v jinou a lepší bytost. Jací jsou sovětské lidé? Boris Polevoj napsal knihu „My sovětské lidé“. Napsal ji o lidech za války, o těch opravdových, kteří na svých bedrech zachránili svět před fašismem.

LIDOVÁ KULTURA, měsíčník družstva Dílo. — Odpovědný zástupce listu redaktor Karel Šubrt. — Vydává družstvo Dílo, přátel umění a knihy, zaps. spol. s r. o. v Praze II, V jámě 10. — Tiskne Práce, národní podnik, závod 6, Praha XII, Čáslavská 15. — Redakce a administrace Praha II, V jámě 10. Telefon 272-64, 312-76, 225-20. — Pro členy družstva Dílo zdarma. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů v Praze. Podací a dohlédací poštovní úřad Praha 12.

Objednávám u vás:

Datum:

Autor	Název knihy	Vázané	Brožované

Jméno:

Člen čis. Povolání:

Bydliště:

Zaplatím po obdržení složenkou pošt. spoř. v Praze č. 76.494.

Podpis

Slavnost úderníků na Hradě

Tak se jmenuje knížka, vydaná na počest našich prvních hrdinů práce, která zvětšuje slovem i obrazem průběh historické události, kdy se na pražském Hradě shromáždili úderníci, aby s rukou presidenta republiky přijali vyznamenání. Knižka vychází s úvodem G. Klimenta, v němž ministr průmyslu hodnotí význam údernické práce. Dále přináší řeč předsedy vlády Antonína Zápotockého o tom, proč se dělnická práce stala ctí. Následuje seznam všech vyznamenaných, s uvedením jejich vynikajících výkonů, jakož i nadšené přijatý závěrečný projev presidenta republiky Klementa Gottwalda, hodnotící nesmírnou důležitost údernického hnutí pro výstavbu vlasti. V závěru je otištěna hrst dopisů, v nichž úderníci na slavnost vzpomínají a vyznávají se ze své lásky k republice a k prvnímu dělníku na presidentském stolci. Knižka je velmi vkusně vypravena, bohatá obrazová část přináší fotografie všech úderníků a úderníků, kromě jiných záběrů z průběhu slavnosti. Vydalo nakladatelství Práce, brož. 14 Kčs.

Naše příroda v obrazech

Zvláště pro mládež je vhodným vánočním dárkem sbírka přírodopisných publikací, které ukazují zvířata a rostliny v barevných obrazech. Máme pro vás:

O. Štěpánek, Ryby. Obrázky nakreslil Ant. Pospíšil. Vázané 158 Kčs.

Rudolf Schvarz, Motýli. I. díl váz. 146 Kčs. II. díl váz. 146 Kčs.

F. A. Novák, Rostliny. Obrázky nakreslil Karel Svobinský. Váz. 125 Kčs.

Vkusné obaly na knihy

zhotovené z kretonového plátna, hřbet z kůže. Cena 170 Kčs. Objeďnávky na družstvo Dílo, kulturní služba JZD, Praha II, V jámě č. 10.

Knihy a ostatní potřeby kulturní služby

objednávejte písemně: Družstvo Dílo, kulturní služba JZD, Praha II, V jámě 10.

Osobně se obraťte na ústředny masové distribuce:

v Praze XII, Stalinova 11, telefon 393-09;

v Praze II, Václavské nám. 41, Palác „Letka“, telefon 289-19;

v Praze II, Štěpánská 39, telefon 251-22;

v Ústí nad Labem, Masarykova 37; ve Frýdlantě v Čechách, Liberecká 72;

v Jičíně, Masarykovo náměstí 3; v Klatovech, Benešova 28; v Olomouci, Štefánikova 29.

Textil: Bytový textil v Praze II, Štěpánská 67 (naproti Poštovní spořitelně).

Informační služba a poradna pro stavbu, zařizování a veškeré záležitosti domů osvěty, kulturních jízeb atd. je v Praze XII, Stalinova 11 (proti budově Československého rozhlasu). Telefon 362-20.